

ΖΩΓΛΟΠΤΙΚΑ

Χρονικά

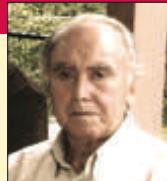

ΕΤΟΣ 26ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 112 - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2019

ΕΚΛΙΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ - Τηλ. 6976777462

Η ΠΑΛΙΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑ

Γράφει ο Λάμπρος
Γριβέλλας
lampgriv@gmail.com

50

Στρατός και Θεσσαλικός Σιδηρόδρομος

Μετά την αναχώρηση των οθωμανών κατοίκων, οι οποίοι, όπως γράψαμε στο προηγούμενο φύλλο, αποτελούσαν το ένα τρίτο του πληθυσμού της πόλης και μάλιστα του πλέον εύπορου, η αγορά της Καρδίτσας περιεπεσε σε μεγάλη φτώχεια, όπως μας πληροφορούν οι εφημερίδες της εποχής. Από τα χρήματα που εισπράχτηκαν από την πώληση των τουρκικών τσιφλικιών και άλλων περιουσιακών στοιχείων τους, στην Καρδίτσα δεν έμεινε ούτε πεντόλεπτο. Τα χρήματα εκείνα, που προέρχονταν από ομογενείς του εξωτερικού, τοποθετήθηκαν στην Τουρκία και η αγορά της πόλης δεν είχε το παραμικρό όφελος. Επιπλέον, η πυρκαγιά που ξέσπασε στο κέντρο

της πόλης τη νύχτα της απελευθέρωσης (18/19 Αυγούστου) κατάκαψε τα περισσότερα καταστήματα και οι Καρδίτσιώτες έμποροι βρέθηκαν σε πολύ δύσκολη θέση για να αποκαταστή-

Ο «Μουτζούρης»

σουν καταστήματα και εμπορεύματα. Μην έχοντας τη παραμικρή ενίσχυση από το κράτος, στρώθηκαν στη δουλειά και κατόρθωσαν σε ελάχιστο χρόνο να χτίσουν νέα καταστήματα, πολύ καλύτερα από τα προηγούμενα που στην πλειονότητά τους ήταν ξύλινες παράγκες. Μερικά από εκείνα βρίσκονται ακόμα στο κέντρο της πόλης, καμουφλαρισμένα με ψυμθιώματα στις προσόψεις και με

Συνέχεια στην 3η σελ.

1. Λάμπρου Γριβέλλα: "Στρατός και Σιδηρόδρομος στην παλιά Καρδίτσα"σελ. 1-3
2. Άγγελου Ζαχαρόπουλου: "Αναμνήσεις από τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940-1941"1-4
3. Νίκου Κατούκου: "Η πολλαπλή αξία του Αρχαίου Θεάτρου (Θεική, Θρησκευτική, πνευματική, καλλιτεχνική, πολιτική, μορφωτική και παιδαγωγική)"1-3
4. Γιώργου Δ. Κατσιούλα: "Θεσμοί της Κοινότητας που κατάρρευσαν"1-5
5. Βασίλη Χ. Καραγιάννη: "Το περιβόλι μου"1-8
6. Παναγιώτη Αγ. Κατσιούλα: "Ο παππούς μου και τα μελίσσια του"1-5
7. Μάρκου Παπά: "Οταν βγαίνει ο ήλιος" (ποίημα)2
8. Κοινωνικά-Συνδρομές-Ανέκδοτα2
9. "Οι γιαγιάδες και οι παππούδες μας"2
10. Κώστα Ευ. Τζωννόπουλου: "Ευάγγελος Π. Τζωννόπουλος"6
11. Περικλή Δ. Κορκόντζελου: "Πορεία στη Θύελλα" (βιβλιοπαρουσίαση)7
12. Διαχρονική ποίηση7
13. Γιώργου Κλήμου: "Η πέρδικα στο Δημοτικό Τραγούδι" (μέρος Β')9
14. Θωμά Γ. Κίσσα: "Φιλοξενούμενοι δίχως κοινωνική αγωγή"9
15. Σύλλας Τόσκα-Κάμπα: "Εθμα γύρω από τη γέννηση του παιδιού"10
16. Πέτρου Παπαζαρκάδα: "Εκκλησία"10
17. Παρμενίωνα Μπώλου: "Ο γανωτής" (διήγημα)10
18. Άγγελου Ζαχαρόπουλου: "Το Μακεδονικό" (Μέρος Β')11
19. Εθνικός Διατροφικός Οδηγός: "Το αλάτι"11
20. "Οι ώμορφες παρθένες προικοδοτούσαν τις άσχημες" (Ηροδότου Ιστορίες)11
21. "Παιδί το περιβόλι μου..." (χρονογράφημα)12
22. "Ο θάνατος του Καραϊσκάκη" (έμλογραφία)12
23. "Η παράδοση συνεχίζεται..." (έμλογλυπτική)12

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΟΙΤΑΛΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ (1940-1941)

Γράφει ο Άγγελος
Ζαχαρόπουλος,
Επίτιμος Διευθυντής της
Ευρωπαϊκής Επιπρόποτης
τ. Γενικού Διευθυντή
Υπουργείου Γεωργίας

Μόνο όσοι έχουν ζήσει την έκρηξη του ελληνοϊταλικού πολέμου μπορούν να συλλάβουν, στην πραγματική της ένταση, τη μοναδική έξαρση του ελληνικού έθνους και τον ασυγκράτητο ενθουσιασμό με τον οποίο αντιμετωπίστηκε η θρασύτατη ιταλική απειλή. Είχε μεθύσει ολόκληρος ο ελληνισμός απ'άκρου εις άκρον, ανεξάρτητα από ηλικία, φύλο, κοινωνική τάξη, πολιτικές πεποιθήσεις και τόπο διαμονής. Και, ενωμένος σαν μια γροθιά, κατατρόπωσε τον εισβολέα, αφήνοντας εμβρόντητη την

Συνέχεια στην 4η σελ.

Γράφει ο Νίκος Κατούκος,
Κλασικός Φιλόλογος

Η πολλαπλή αξία του Αρχαίου Θεάτρου (Θεική, Θρησκευτική, πνευματική, καλλιτεχνική, πολιτική, μορφωτική και παιδαγωγική)

Το θέατρο, πρωτότυπο ελληνικό δημιούργημα, υπήρξε καρπός του φιλελεύθερου και δημοκρατικού πνεύματος της Αρχαίας Ελλάδας.

Η παράσταση θεατρικών έργων ήταν για τους Αρχαίους μια μεγάλη μορφωτική ευκαιρία, πραγματικά μια ιεροτελεστία. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι δραματικά έργα διδάσκονταν μόνο στις γιορτές τού Διονύσου, τέσσερις φορές τον χρόνο. Η ιερότητα του δράματος φαίνεται και από το ότι η

Συνέχεια στην 3η σελ.

Θεσμοί της Κοινότητας που κατάρρευσαν

Γράφει ο Γιώργος
Δ. Κατσιούλας

Οι παλαιές Κοινότητες δεν ήταν εξαρτημένες από το κράτος, για τον απλούστατο λόγο ότι, είτε δεν υπήρχε κράτος είτε το κράτος υπήρχε μεν, αλλά ήταν τελείως ανεπαρκές για να ικανοποιήσει τις ανάγκες τους. Για τους παραπάνω λόγους η επιβίωση και η προκοπή της Κοινότητας εξαρτιόταν αποκλειστικά από τις πρωτοβουλίες των μελών της. Τα μέλη της Κοινότητας εξέλεγαν πιο παλιά τη Δημογεροντία και αργότερα το Κοινοτικό Συμβούλιο, τα μέλη των οποίων προέρχονταν από ηλικιωμένα και διακριθέντα μέλη τους.

Εκείνοι είχαν τη φροντίδα για την καλή λειτουργία της Κοινότητας, φρόντιζαν για τη καλή κατάσταση των δρόμων, των γεφυριών, των υδραύλακων, έλυναν τις μικροδιαφορές

Στο Ζευγαρολίβαδο

Συνέχεια στην 5η σελ.

Ο παππούς μου και τα μελίσσια του

Γράφει ο
Βασίλης Χρ.
Καραγιάννης

ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΜΟΥ

Μια παροιμία λέει "μ' όποιον δάσκαλο καθίσεις τέτοια γράμματα θα μάθεις"- και μια άλλη λέει τα ίδια, με διαφορετική όμως διατύπωση: "με στραβό που κοιμηθεί το πρωί αλληθωρίζει". Με τις δυο παραπάνω παροιμίες θέλω να πω ότι ως παιδί του Χρήστου Καραγιάννη πήρα από τον πατέρα μου ορισμένα "χούια", ορισμένες συνήθειες, όπως η αγάπη και η έφεση για τη δενδροκαλλιέργεια.

Ο πατέρας μου είχε μεγάλο πάθος με τα καρποφόρα δένδρα και πάντοτε, όταν του δινόταν η ευκαιρία, φύτευε ή εμβολίαζε ένα δένδρο. Έτσι στο κτήμα μας στα Βαρκά κέντρωσε κοντούλες σε

Συνέχεια στην 8η σελ.

Γράφει η
Παναγιώτης
Κατσιούλας

Ο παππούς μου Ευάγγελος Κατσιούλας, όταν γύρισε από την δεκαετή εξορία στην Αλβανία, παντρεύτηκε τη Σαββούλα, θυγατέρα του Χρήστου Καλαμάρα με το οποίο ήταν μαζί στην εξορία. Μια μέρα που

ηναντίστηκε στην εξορία με τη γυναίκα του στην Ιτίτσα, την ώρα που

Συνέχεια στην 5η σελ.

**Ποιο λάστιχο;
Ή πώς την έπαθαν οι έξυπνοι φοιτητές!**

Η ιστορία εκτυλίσσεται στη Σκωτία, στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου!

Είναι μια παρέα από τέσσερις φοιτητές, που σπουδάζουν Πληροφορική. Τα παιδιά είναι καλοί φοιτητές και τα έχουν πάει άριστα όλη τη χρονιά. Μια Παρασκευή πρωί, αφού έδωσαν τις εξετάσεις τους σε ένα μάθημα και έγραψαν πολύ καλά, μαζεύτηκαν στη συνέχεια στο σπίτι του ενός, προκειμένου να οργανωθούν για το Σαββατοκύριακο που πλησίαζε.

Τη Δευτέρα το πρωί έδιναν εξετάσεις σε ένα εύκολο μάθημα, που ήθελε μόνο 2-3 ώρες διάβασμα. Έτσι, έπεισε η ιδέα: "Ρε παιδιά, δεν πάμε στη Γλασκώβη το Σαββατοκύριακο να βρούμε εκείνη την κοπέλα που γνωρίσαμε προχθές στην ρυθμό; Θα είναι και άλλες φίλες της στην παρέα, καλά θα περάσουμε!".

Δεν το σκέφτηκαν και πολύ και σε μία ώρα είχανε γίνει κιόλας όλες οι αναγκαίες κινήσεις και η τετράδα ταξίδευε με νοικιασμένο αμάξι για τη Γλασκώβη. Στη Γλασκώβη όντως πέρασαν πολύ καλά.

Για κακή τους τύχη, όμως, αντί να ξυπνήσουν πρώι πρώι τη Δευτέρα και να επιστρέψουν, για να είναι στην ώρα τους στις εξετάσεις, ξύπνησαν αργά το μεσημέρι. Τι θα έκαναν τώρα με το μάθημα; Στο δρόμο για το Εδιμβούργο προσπαθούσαν να σκεφτούν τι να πουν στον καθηγητή. Αποφάσισαν, λοιπόν, αν πουν ένα ψέμα αλλά με αρκετή δόση αλήθειας για να γίνουν πιστευτοί. Και οι τέσσερις συμφώνησαν να πουν ότι πήγαν στη Γλασκώβη σε συγγενείς και ενώ ξέκινησαν τη Δευτέρα πρώι πρώι για το Πανεπιστήμιο, τους έπιασε λάστιχο στο δρόμο και δεν είχανε ρεζέρβα. κ.λπ. Έτσι κι έγινε!

Ο καθηγητής τούς άκουσε με προσοχή και επειδή ήταν καλοί φοιτητές, δέχτηκε να δώσουν μόνοι τους την Τρίτη το πρώι το μάθημα. Χαράς ευαγγέλια στην ομάδα. Κάθισαν, διάβασαν καλά και την άλλη μέρα στις 9:00 πήγαν στο Πανεπιστήμιο να δώσουν τις εξετάσεις.

Δεν υπήρχε, όμως, διαθέσιμη αίθουσα και έτσι ο καθηγητής τούς έβαλε σε τέσσερα ξεχωριστά γραφεία, τον καθένα μόνο του. Βέβαια, αυτό καθόλου δεν τους ένοιαζε, αφού και οι τέσσερις ήταν καλά διαβασμένοι.

Σε λίγο μοίρασε και τα θέματα. Ήταν μόνο δύο. Το πρώτο, που έπιανε 5 μονάδες στις 100, ήταν ένα πανεύκολο θέμα θεωρίας από την εισαγωγή, που το ήξεραν νεράκι και κανείς τους δεν δυσκολεύτηκε και το απαντήσει. Το δεύτερο όμως θέμα, που θα έπιανε τα υπόλοιπα 95 στα 100, ήταν μία ερώτηση μόνο:

Ποιο λάστιχο!

Κόκαλο οι λεβέντες!

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΜΟΡΦΟΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ

ΕΔΡΑ

ΡΑΧΟΥΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ: 4171

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Γεώργιος Κατσιούλας

τηλ. 6976777462

Λάμπρος Α. Γριβέλης

τηλ. 2441020480

Βασίπης Χ. Καραγάννης

τηλ. 2441020592

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΡΑΧΟΥΛΑ 43100 ΚΑΡΔΙΤΣΑ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ

ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

M. Αθεξάνδρου 10 - τηλ. 2441020257

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της εφημερίδας

Για τους μικρούς μας φίλους

Όταν βγαίνει ο

Όταν βγαίνει ο ήλιος την αυγή στέλνει την αγάπη του στη γη.

Στέλνει ακτίνες στην τριανταφυλλιά

Κόκκινες κλωστίσες στη ροδιά να κεντήσει φλόγες στα κλαδιά.

Στέλνει χάδια σόλα τα πουλιά για να τους γλυκάνει τη λαλιά.

Στους ανθρώπους στέλνει δυο φιλιά και κινούν με κέφι για δουλειά.

Στέλνει και δυο χάδια στη Φιλιώ και της λέει: ώρα για σχολειό!

ΜΑΡΚΟΣ ΠΑΠΑΣ

εδώ γελάμε

Ανέκδοτο

Σε ένα μεγάλο πολυκατάστημα εμφανίζεται ξαφνικά το αφεντικό για να κάνει έλεγχο στο προσωπικό. Την ώρα που μπαίνει μέσα, πετυχαίνει έναν αραγμένο σε μια καρέκλα και τον ρωτάει:

- Δε μου λες εσύ ο αραχτός, τι μισθό πάιρνεις;
- Έγώ; 600 ευρώ κύριε, του απαντάει.

Το αφεντικό του δίνει 600 ευρώ στο χέρι και νευριασμένα του λέει:

- Πάρε αυτά και εξαφανίσου. Απολύτως!
- Να σας εξηγήσω...
- Δεν ακούω τίποτα! Φύγε αμέσως!
- Τι να κάνει ο τύπος, τα παίρνει και φεύγει. Μετά από λίγο ρωτάει το αφεντικό έναν άλλο υπάλληλο:
- Σε ποιο πόστο τον είχαμε αυτόν να δουλεύει, υποτίθεται;
- Να σας εξηγήσω: ο νεαρός ήταν ο ντελιβεράς από απέναντι... Μία τυρόπιτα έφερε και θα έφευγε!

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Επιτυχίες

• Ο **Αλέξανδρος Σαββάλας** του Βασιλείου και της Αγγελικής Γκορτσά, έλαβε το πτυχίο του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

• Η **Μαρία Κωτούλα** του Αθανασίου και της Σαββούλας Κορκόντζελου, έλαβε το πτυχίο του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Γέννηση

Ο **Γεώργιος Τσιούκης** και η σύζυγός του **Αριστούλα**, απέκτησαν στις 1/7/2019 το πρώτο τους παιδί και είναι αγόρι.

Γάμοι

• Η **Ευαγγελία Κωνσταντίνου του Σπύρου** και ο **Μάριος Μπότας** τέλεσαν το γάμο τους στις 4/10/2019 στη Ν. Ιωνία Αττικής.

• Η **Αθανάσια Κατσιούλα** του **Περικλή** και ο **Θωμάς Πολύζος** τέλεσαν το γάμο τους, στις 5/10/2019, στον Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου της Νέας Δημητριάδος Βόλου.

• Ο **Μάριος Δρόσος** του **Βασιλείου** και της **Βασιλικής Κομπούρα** και η **ΚΑΛΑΤΕΧ ΣΑΛΕΧΗ** τέλεσαν το γάμο τους στις 8/8/2019 στην Αμφιλοχία.

Θάνατοι

• Ο **Ιωάννης Λιάπης** του **Κων/νου**, ετών 60, απεβίωσε στις 3/9/2019 και κηδεύτηκε στην Αθήνα.

• Ο **Αθανάσιος Ευαγγ. Παπαδημητίου (Σούλης)** απεβίωσε στις 14/9/2019 σε ηλικία 92 ετών. Ο Θανάσης ήταν δικαστικός υπάλληλος. Υπηρέτησε πολλά χρόνια στο Ειρηνοδικείο Παλαμά και στα δικαστήρια της Αθήνας, απ' όπου και συνταξιοδοτήθηκε. Το μεγαλύτερο διάστημα της ζωής του έζησε στην Αθήνα, δημιούργησε οικογένεια και έχει μία κόρη και ένα γιο. Ετάφη στο νεκροταφείο Παπάγου.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΑ Ζ.Χ. (04/09/2019 - 26/11/2019)

ΑΓΓΕΛΙΚΗ Γ. ΓΚΟΡΤΣΑ(491)	20	ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΩΣΤΑΚΗ - ΚΑΛΑΜΑΡΑ (30)	30
ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ ΜΠΑΚΡΑΤΣΑ (492)	20	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (498)	50
ΝΙΚΗ ΒΟΛΙΩΤΗ - ΝΑΣΙΑΚΟΥ (493)	20	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΓ. ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ (500)	50
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΛΑΝΤΖΑΣ (494)	20	ΒΑΣΙΛΗΣ ΦΥΤΣΙΛΗΣ (501)	20
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (495)	50	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΔΕΚΟΥΛΟΥ - ΚΑΛΑΜΑΡΑ (502)	20
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΖΩΓΛΟΠΙΤΗΣ (496)	20		

Στρατός και Θεσσαλικός Σιδηρόδρομος

Συνέχεια από τη σελ. 1

Ξενόγλωσσες επιγραφές, αποτέλεσμα της ξενομανίας που μας κατατρέχει.

Ο στρατός

Αυτή τη ζοφερή εικόνα της αγοράς ήθαν να ανατρέψουν δύο απρόσμενα γεγονότα: Ήταν η άφιξη του 17ου Συντάγματος πεζικού και διακοσίων περίπου Ιταλών εργατών του σιδηροδρόμου. Το Σύνταγμα πεζικού οδήγησε στην Καρδίτσα, "τιμής ένεκεν" ο συνταγματάρχης Σπυρίδων Καραϊσκάκης, γιος του αειμνηστού στρατηγού Γεωργίου Καραϊσκάκη. Το Σύνταγμα στρατωνίστηκε στους παλιούς τούρκικους στρατώνες, ενώ ένα τάγμα του προωθήθηκε στο Φανάρι. Ο Καραϊσκάκης συνόδευσε το τάγμα στο Φανάρι, όπου συνέβη και το εξής περιστατικό: 'Ένας γέρος Αλβανός τον αγκάλιασε, τον φίλησε και τον αποκάλεσε "παιδί μου!". "Ημουν" είπε, "φίλος του πατέρα σου!".

Ο τύπος της εποχής περιγράφει τις πρώτες εντυπώσεις των κατοίκων της πόλης και των χωριών της περιοχής από την άφιξη του ελληνικού στρατού. Οι χωρικοί, γράφει, κατέβαιναν από τα χωριά τους αποκλειστικά για να ιδούν τους Έλληνες στρατιώτες και να τους συγκρίνουν με τους αλήστου μνήμης Τούρκους. Όλοι ήταν ενθουσιασμένοι από το παρουσιαστικό και την ευγένεια των Ελλήνων στρατιώτων, τους οποίους εκθείαζαν σε ατέρμονες συζητήσεις με τους συγχωριανούς τους. Άλλα, και ο στρατός κατέβαλε κάθε προσπάθεια, ώστε να εμφανίζεται από κάθε άποψη άψογος και να αποσπά το θαυμασμό κυρίων των νέων Θεσσαλών, οι οποίοι, σε λίγο θα καλούνταν να υπηρετήσουν κι εκείνοι την πατρίδα. Έπρεπε με κάθε τρόπο να αποβληθεί ο φόβος των νέων Θεσσαλών για το στρατό, που προϋπήρχε από τη μακράνων τουρκική κατοχή. Σ' αυτή την προσπάθεια συνεπικουρούσε και ο τύπος:

Το Σύνταγμα πεζικού, (εφημερίδα "Καρδίτσα") έβγαινε συχνά, με άψογους σχηματισμούς, με σάλπιγγες και με ταμπούρλα στο Ρούσο για γυμνάσια, ακολουθούμενο μέχρι την έξοδό του από την πόλη, από πλήθος περιέργους και παιδιά! Υπεισέρχεται ακόμη και σε λεπτομέρειες. Στις 30 Ιουνίου 1884, η εφημερίδα γράφει τα εξής: "Το ενταύθα Τάγμα πεζικού εξετέλεσε άσκηση με ένσφαιρα πυρά. Οι άνδρες του τάγματος διεκρίθησαν επί ευθυβολία, καθόσον αι επιτυχίαι περί το βάλειν ήσαν ανέλπιστοι εις άνδρας μόλις διανύσαντες εξάμηνον εξάσκησιν!" Δεν μπορούμε βέβαια να φανταστούμε επί πόσους μήνες θα έπρεπε να εξασκούνται οι προπάτορές μας εκείνοι στρατιώτες για να μάθουν σκόπευση!

Στη μικρή Καρδίτσα της εποχής εκείνης, η οποία έβγαινε από το σκότος μακραίωνης κατοχής και καθυστέρησης, ο στρατός αποτελούσε σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό παράγοντα.

Στις 21 Σεπτεμβρίου 1883 ήρθε και η σειρά των νέων Καρδίτσιων να υπηρετήσουν στο στρατό. Αυτό δεν ήταν από τα ευκολότερα πράγματα και η επιστράτευση εκείνη την εποχή δεν είχε καμιά σχέση με τη σημερινή πραγματικότητα. Προπαντός, έπρεπε να καταπολεμηθούν προκαταλήψεις αιώνων. Οι νέοι αγρότες δεν γνώριζαν τίποτε έξω από χωριό τους. Οι περισσότεροι, το πολύ να είχαν ταξιδέψει ως την πρωτεύουσα του νομού τους. Το ταξίδι μέχρι τα Τρίκαλα ήταν για εκείνους, σαν να πήγαιναν στην Αμερική. Επηρέαζαν την κρίση τους και οι διηγήσεις των γεροντότερων για το στρατό (χειριστή μεταχείριση, κακή διατροφή, μεταδοτικές ασθένειες (φυματίωση) και άλλα παρόμοια).

Κατά την πρώτη εκείνη επιστράτευση, επειδή, εκ των πραγμάτων, δεν υπήρχαν "Μητρώα Αρρένων", ορίστηκαν, κατά Δήμο, επίτροποι, οι οποίοι καλούσαν όλους τους νέους και τους κατάτασσαν ανάλογα με την εμφάνιση και την εντύπωση που προκαλούσε η σωματική τους διάπλαση. Στο Δήμο Ιτάμου επίτροπος ορίστηκε κάποιος Μαργέλος -αγνώστων λοιπών στοιχείων- ο οποίος κατηγορήθηκε από ανώνυμο επιστολογράφο - μάλλον πολιτευτή της περιοχής- για υπερβάλλοντα ζήλο, αφού 80 νεαρούς Αγραφώτες τους έκρινε μεγαλύτερους στην ηλικία απ' ότι οι ίδιοι ή οι γονείς τους ισχυρίζονταν και τους έστειλε στο στρατό. Ο επιστολογράφος, που υπογράφει με τα αρχικά Ζ.Ζ., με επιστολή του που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα "Καρδίτσα" στις 19 Αυγούστου 1883, χαρακτηρίζει τον Μαργέλο ως "ανάξιο ανθρωπάριο", στον οποίο δεν έπρεπε να ανατεθεί τόσο σοβαρή αποστολή. Αν λάβουμε υπόψη ότι εκείνη την εποχή κανείς δεν ήθελε να στείλει το παιδί του στο στρατό, λόγω των γνωστών προκαταλήψεων που περιγράφουμε πιο πάνω, σίγουρα όλοι φρόντιζαν ν' αποδείξουν ότι τα παιδιά τους ήταν μικρά ακόμη για στράτευση. Το πιθανότερο είναι, ο επίτροπος, βλέποντας τα αναπτυγμένα και ροδαλά τσοπανόπουλα και γνωρίζοντας τη τάση των γονέων τους να τα παρουσιάζουν ως μικρότερα, να

έστειλε και μερικούς 19/ρηδες και 20/ρηδες μιστακοφόρους στο στρατό ("Ζ.Χ."φ. 11/1995).

Θεσσαλικός σιδηρόδρομος

Μέγα γεγονός για την Καρδίτσα, αλλά και για όλη τη Θεσσαλία ήταν η κατασκευή του σιδηροδρόμου. Μέχρι τότε η Θεσσαλία, και ιδιαίτερα η Δυτική, βρισκόταν σε πλήρη συγκοινωνιακή απομόνωση. Ο σιδηρόδρομος, εκτός από τη μεταφορά επιβατών, ευπορευμάτων και άλλων αγαθών, συνετέλεσε τα μέγιστα στην οικονομική ανάπτυξη της Θεσσαλίας, αλλά και όλης της ελληνικής επικράτειας. Τη σύνδεση της Θεσσαλίας με το σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας και με το λιμάνι του Βόλου ευπινέυστηκε και αποφάσισε ο μέγας εκσυγχρονιστής της Ελλάδας Χαρίλαος Τρικούπης και το έργο εκτελέστηκε από Γαλλική εταιρεία, με δάνειο που διαπραγματεύτηκε ο μεγαλοτραπεζίτης Θεόδωρος Μαυρογορδάτος. Υπεύθυνος μηχανικός για τη χάραξη της γραμμής ήταν ο Ιταλός μηχανικός Ευαρίστος Ντε Κίρικο, ενώ στο τμήμα της γραμμής Φάρσαλα-Καλαμπάκα υπεύθυνος μηχανικός ήταν ο Γάλλος Λεσκάν.

Οι εφημερίδες της εποχής ανταποκρινόμενες στο ενδιαφέρον του κοινού για το σιδηρόδρομο, παρακολουθούν την εξέλιξή του βήμα προς βήμα και αφιερώνουν εκτενή άρθρα. Για την πορεία του έργου από Φάρσαλα μέχρι Καρδίτσα, η μοναδική εφημερίδα της πόλης "Καρδίτσα" τηρεί καθημερινό "ημερολόγιο", το οποίο αξίζει να παρακολουθήσουμε.

Οι ανταποκρίσεις της εφημερίδας "Καρδίτσα"

24/9/1883: "Εφτασε στο Βόλο ο κ. Μαυρογορδάτος, υπεύθυνος να μελετήσει την κατασκευή σιδηροδρομικής γραμμής Βόλου-Λαρίσης. Εν τω μεταξύ διάχυτες υπήρχαν οι διαδόσεις σε ολόκληρη τη Θεσσαλία ότι το τρένο θα γίνει πρόξενος πολλών απυχημάτων. Κυρίως θα παρασύρει κάρα, άμαξες, ζώα και ανθρώπους στις διαβάσεις".

Όσο και αν αυτό σήμερα φαίνεται αστείο, στους Θεσσαλούς εκείνης της εποχής, τέτοιες διαδόσεις προκαλούσαν ανησυχίες.

3/5/1884: "Προχωρούσιν ολονέν αι αρξάμεναι εργασίαι του σιδηροδρόμου από Φάρσαλα δια Σοφάδες και Καρδίτσαν. Επί τούτου δε διαμένει ενταύθα αρκετός αριθμός μηχανικών και υπερδιακόσιοι εργάται. Και ως προς μεν τα του σιδηροδρόμου εγράψαμεν και άλλοτε, καταδείξαντες το ανυπόστατον των κατ' αυτού αιτιάσεων, ήδη δε αρκούμεθα μόνον όπως εκφράσαμεν τας ευχαριστίας της επαρχίας μας τω κ. Μαυρογορδάτω δια την αρίστην εκλογήν, ην εποίησε των μηχανικών, οίτινες διακρίνονται δια την ευγενή των, ανωτέραν παντός επαίνου, συμπεριφοράν των. Επαινέσωμεν δε και την φιλήσυχον διαγωγήν των ιταλών εργατών, οίτινες ουδέ την ελαχίστην παρέσχον ποτέ αφορμήν παραπόνου εις τους κατοίκους".

12/2/1885: "Ο σιδηρόδρομος, εντός δυο μηνών, φθάνει στην Καρδίτσα. Ήδη βρίσκεται κοντά στους Σοφάδες"

26/5/1885: Η "ΚΑΡΔΙΤΣΑ" δημοσιεύει διαμαρτυρία, διότι η Εταιρεία Σιδηροδρόμων δεν πληρώνει τους Καρδίτσιων εργάτες, καραγωγείς κλπ., που μετέφεραν υλικά. Απεναντίας υβρίζονται με τις λέξεις "σακραμέντο γκρέκο" και απειλούνται με πιστόλες!

27/5/1885: "Εφθασε χθες μέχρι του σταθμού Καρδίτσας ο συρμός του σιδηροδρόμου, πλήθος δε πολύ, εν χαρά μετέβη ίνα ίδει το πρωτοφανές δια την επαρχίαν θέαμα αμαξών συρομένων ουχί πλέον υπό βοών ή ίππων. αλλά δι' ατμού! Πάντες ηηλόγουν το όνομα του τε δειχθέντος την κατασκευήν του σιδηροδρόμου κ. Θ. Μαυρογορδάτου ως και του νυχθημέρον μοχθήσαντος υπέρ της ταχείας περαιώσεως του έργου κ. Λεσκάν".

5/6/1885: Δημοσιεύεται έπαινος προς τον διευθυντή του σιδηροδρόμου κ. Ανδρέαν Λεσκάν, διότι μεταφέρει δωρεάν πολλούς στρατιωτικούς και πολίτες με το τρένο, το οποίο δεν έχει ακόμη παραδώσει.

Εντύπωση προκαλεί ότι η εφημερίδα, που αυτή την εποχή πρόσκειται στην αντιπολίτευση Κουμουνδούρου, αποφεύγει επιμελώς να αναφερθεί στην κυβέρνηση και στον πρωθυπουργό Χαρίλαο Τρικούπη για το μέγα έργο, στρέφοντας τις ευχαριστίες του κοινού προς τους εργολάβους και τους μηχανικούς!

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΟΙΤΑΛΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ (1940-1941)

Συνέχεια από τη σελ. 1

οικουμένη. Τη μέθη αυτή του ελληνικού έθνους, εξέφρασε ο μεγάλος μας ποιητής Κωστής Παλαμάς με το εξής μήνυμα που έστειλε :

**"Μόνο ένα λόγο θα σας πω, δεν έχω άλλο κανέναν,
Μεθύστε με τ' αθάνατο κρασί του Εικοσιένα."**

Η 28η Οκτωβρίου 1940 με βρήκε στα Θρανία του 2ου Γυμνασίου του Βόλου. Ήταν η δεύτερη τάξη των γυμνασιακών μου σπουδών (οχτατάξιο Γυμνάσιο). Εκείνο το πρωινό λοιπόν μπήκε στην τάξη ο αξέχαστος Γυμνασιάρχης μας Παπαϊωάννου (από τα Κανάλια της Καρδίτσας) και, ήρεμα, μας ανήγγειλε ότι έχουμε πόλεμο με την Ιταλία, ότι διακόπτονται προσωρινά τα μαθήματα και ότι πρέπει ήσυχα να πάμε στα σπίτια μας. Ήμουν φιλοξενούμενος στο σπίτι του αδερφού του πατέρα μου Μήτσου ο οποίος ασχολούνταν με το εμπόριο στο Βόλο. Ήταν ένα ωραίο σπίτι με μεγάλο κήπο, γεμάτο οπωροφόρα δέντρα κοντά στην παραλία. Ο θείος Μήτσος είχε ένα μοναχογό τον Γιώργο, μία τάξη μικρότερο. Ξεκινήσαμε λοιπόν με το Γιώργο για το σπίτι αλλά στο δρόμο άρχισαν να σκούζουν με τον ανατριχιαστικό τους ήχο οι σειρήνες της αντιαεροπορικής άμυνας. Τρέξαμε έντρομοι στο σπίτι. Σε λίγο ήρθε ο θείος και μας είπε να ετοιμαστούμε για το χωριό της καταγωγής της θείας μου, την Άνω Γατζέα του Πηλίου. Πήραμε λοιπόν το υπέροχο τραίνο του Πηλίου και φθάσαμε στην Γατζέα, ένα γραφικό χωριό χωμένο μέσα στις ελιές. Καταλύσαμε σ'ένα συγγενικό σπίτι της θείας μου κι' από κεί ζήσαμε τις πρώτες μέρες του πολέμου. Δύο-τρεις μέρες μετά την εγκατάστασή μας στην Γατζέα, νάσου τα Ιταλικά αεροπλάνα να βομβαρδίζουν το Βόλο από πολύ μεγάλο ύψος. Τα κοιτάζαμε και βλέπαμε γύρω τους να σκάνε οι οβίδες του αντιαεροπορικού πυροβολικού. Συνταρακτικό για μας θέαμα το οποίο απολαμβάναμε εκ του φυσικού και όχι από μία κινηματογραφική ταινία. Τα βράδια ακούγαμε τα νέα από το ραδιόφωνο του καφενείου της πλατείας. Μαζί με τις πρώτες νίκες του στρατού μας που ξεσήκωναν παραλήρημα ενθουσιασμού στο ακροατήριο, ακούγαμε και ονόματα τραυματιών. Τότε άκουσα τον τραυματισμό του μηνηστήρα της μεγάλης μου αδερφής Χαροκλειας, του Στέφανου Λαζαρίδη. Άκουσα επίσης τον τραυματισμό και ενός άλλου συγχωριανού, του Νόντα Οικονόμου. Μια σφαίρα τον βρήκε στο κεφάλι, τρύπησε το κράνος και τον τραυμάτισε μάλλον ελαφρά. Αργότερα, όταν πήγα στο χωριό μας, την Καστανιά Καρδίτσας, όπου ο Στέφανος έμεινε για λίγο με αναρρωτική άδεια, ρουφούσα αχόρταγα τις διηγήσεις του από τις μάχες στο μέτωπο. Ο Στέφανος ήταν λοχίας πεζικού. Όταν καταλάγιασε ο φόβος των βομβαρδισμών, μαζευτήκαμε στο Βόλο και, λίγο πριν από τα Χριστούγεννα, πήρα το τραίνο των Θεσσαλικών σιδηροδρόμων για την Καρδίτσα. Το τραίνο ήταν γεμάτο νέους στρατιώτες που πήγαιναν στην Καλαμπάκα και από κεί με τα πόδια στο μέτωπο. Οι στρατιώτες έδειχναν να διακατέχονται από έναν ασυγκράτητο ενθουσιασμό. Φώναζαν, τραγουδούσαν και πυροβολούσαν από τα παράθυρα... Θυμάμαι που μπήκε στο βαγόνι ένας αξιωματικός και τους είπε : Σταματήστε να πυροβολείτε, δεν θα σας μείνουν σφαίρες για τους Ιταλούς ! Έτσι πήγαιναν οι φαντάροι μας στο μέτωπο. Έτσι εξηγείται το θαύμα της Αλβανίας. Στην Καρδίτσα κατέλυσα σε συγγενικό σπίτι. Μόλις οι συγγενείς αυτοί είχαν επιστρέψει από την Καστανιά όπου παρέμειναν λίγες μέρες στο πατρικό μας σπίτι, έπειτα από κάποιο βομβαρδισμό που είχε γίνει στην Καρδίτσα. Οι Ιταλοί στόχευαν τους στρατώνες, αλλά οι βόμβες έπεσαν έξω απ' την πόλη κοντά στο μύλο του Παρθένη με μοναδικό αποτέλεσμα το θάνατο ενός γαιδάρου και τον ελαφρύ τραυματισμό της κυρίας Παρθένη στο γλουτό. Όπως μου είπαν, ο πατέρας μου, ειρωνευόμενος τους Ιταλούς αεροπόρους, έλεγε : τι πέτυχαν ; χτύπησαν ένα γάιδαρο και το κώλο της μυλωνούς ! Φθάνοντας στην Καστανιά, βρήκα έναν πατέρα αλλαγμένο. Ο συνήθως φειδωλός σε εκδηλώσεις και αυστηρός προς όλους Κώστας Ζαχαρόπουλος φαινόταν να βρίσκεται σε διαρκή έξαρση. Κάθε φορά που αναγγέλλονταν μία νίκη του στρατού

μας, έβγαζε τη σημαία, ζητωκραύγαζε και κερνούσε όλους όσους βρίσκονταν στο μαγαζί του. Ασφαλώς αυτές οι νίκες του θύμιζαν τις νίκες των βαλκανικών πολέμων στους οποίους είχε λάβει μέρος και είχε μπει νικητής στη Θεσσαλονίκη με επικεφαλής τον διάδοχο Κωνσταντίνο. Ο τελευταίος χάρισε στους μαχητές του - και στον πατέρα μου- μία φωτογραφία του, με ιδιόχειρη αφιέρωση. Την κρατάει τώρα ο γιός μου που φέρει το όνομά του. Άλλα και όλο το χωριό βρίσκονταν σε έξαρση. Συσσίτια οργανώθηκαν για τις άπορες οικογένειες των στρατευμένων, οι γυναίκες νυχτέρευαν πλέκοντας μάλλινες κάλτσες και πουλόβερ για τους στρατιώτες του μετώπου, ο καθένας συνείσφερε στον αγώνα όπως μπορούσε. Μέσα σ' αυτό το κλίμα, άρχισαν να φθάνουν τα μαντάτα για τους πεσόντες στο μέτωπο. Δεν θα ξεχάσω το θρήνο της Νικόλαινας Κόγια όταν έλαβε το μαντάτο για το θάνατο του δασκάλου- εφέδρου ανθυπολοχαγού γιού της Παναγιώτη. Λίγο πριν από τον πόλεμο είχε πεθάνει, νεότατος, από πνευμονία (δεν υπήρχε πενικιλίνη τότε), ο άλλος δάσκαλος γιος της ο Κώστας, κάπου στη Μακεδονία όπου υπηρετούσε. Η Νικόλαινα ήταν ένας δυνατός άνθρωπος. Άντεξε το χαμό των δύο γιων της, τον ένα μετά τον άλλον, δύο λεβέντες που με μύριες θυσίες είχε σπουδάσει. Είχε άλλους δύο γιους και τρεις κόρες. Σπούδασε τον νεώτερο, κράτησε τον μεγαλύτερο στο σπίτι για στήριγμα και πάντρεψε τις 3 κόρες. Αυτές ήταν οι μανάδες του 40, οι Αγραφιώτισσες μανάδες. Τραγικότερη ήταν η Λίαινα του Μπότση που είχε χρησφέψει νέα και τώρα έχασε και τον πρωτότοκό της, το λεβέντη Θεοφάνη.

Έτσι κύλησε ο χρόνος μέχρι την 6η Απριλίου 1941, ημέρα της Γερμανικής επίθεσης κατά της χώρας μας. Οι Γερμανοί έφθασαν στα σύνορά μας μέσω της Βουλγαρίας χωρίς πρόβλημα εφόσον η Βουλγαρία ήταν σύμμαχός τους. Η Γιουγκοσλαβία είχε αποφασίσει να αντισταθεί αλλά κατέρρευσε αμέσως. Δεδομένου δε ότι η αμυντική μας προσπάθεια είχε επικεντρωθεί στα βουλγαρικά σύνορα, οι υπερασπιστές των οχυρών μας βρέθηκαν υπερφαλαγγισμένοι από τους Γερμανούς που εισέβαλαν, χωρίς ουσιαστικά να βρουν αντίσταση, από τα γιουγκοσλαβικά σύνορα. Όμως οι ήρωες των οχυρών συνέχισαν να πολεμούν παρά το γεγονός ότι είχαν υπερφαλαγγισθεί. Ο Γερμανός στρατηγός ΧΑΣΕ έγραψε σχετικά : "Και ένας μόνο Έλληνας στρατιώτης αν έμενε στα οχυρά της Ανατολικής Μακεδονίας, μας πυροβολούσε μέχρι που έπεφτε".

Λυπάμαι που δεν κράτησα μία φωτογραφία από τα Γερμανικά αρχεία που είχε δημοσιευθεί σε ελληνική εφημερίδα. Έδειχνε γερμανικό τιμητικό απόστασμα να παρουσιάζει όπλα στους επιζήσαντες, μπαρουτοκαπνισμένους υπερασπιστές των οχυρών. Ο ίδιος ο Χίτλερ είχε τόσο εντυπωσιαστεί από την ηρωική άμυνα των υπερασπιστών των οχυρών της Ανατολικής Μακεδονίας που δήλωσε στη γερμανική βουλή : " Η ιστορική δικαιοσύνη με υποχρέωνται να πιω την αλήθεια : Ότι από όλους τους αντιπάλους που αντιμετωπίσαμε, ο Έλληνας στρατιώτης πολέμησε με αυτοθυσία και ύψιστο ηρωισμό. Ο νικηφόρος στρατός του Αλβανικού μετώπου αναγκάσθηκε να συμπτυχθεί. Η σύμπτυξη έγινε με τάξη. Απλώς οι ηρωικοί φαντάροι μας γύρισαν στα σπίτια τους με το παράπονο ότι, ενώ κατατρόπωσαν τον εισβολέα, εκείνος τώρα πατάει ανενόχλητος το iερό έδαφος της πατρίδας. Την εικόνα αυτή παρουσιάζουν τα συνταρακτικά τραγούδια των Γιώργου Κατσαρού - Πυθαγόρα με την ανεπανάληπτη ερμηνεία της Μαρινέλας:

**"Ματωμένοι οι φαντάροι απ' το μέτωπο γυρνούν και της νίκης το κλωνάρι με παράπονο μαδούν.
Τόσο αίμα μονομιάς πώς το ρούφηξε η γης
το φαρμάκι της σκλαβιάς ρωμιοσύνη πώς θα πιεις"
"Πώς να το γράψουν τα χαρτιά πώς να το πουν κουβέντες,
οι ήρωες μεσ' τη σκλαβιά και οι ληστές αφέντες."**

Αλλά

"Μάνα μου κρύψε το σπαθί, κρύψε μου το πιστόλι για θ' άρθει η ώρα κι' η στιγμή να σηκωθούμε όλοι. Κράτα μάνα και θα γίνει το μεγάλο πήδημα Λευτεριά και Ρωμιοσύνη είναι αδέρφια δίδυμα."

Οι τελευταίοι στίχοι απηχούν την ελπίδα για το ξεκίνημα της αντίστασης, που όλοι με λαχτάρα περιμέναμε. Ένα ηχηρό σάλπισμα για ξεσκηνό έδωσε ο Άγγελος Σικελιανός στη κηδεία του Παλαμά :

**"Ηχείστε σάλπιγγες
Οι βροντερές καμπάνες
Τραντάχτε αυτή τη χώρα πέρα ως πέρα
Βογκέίστε τύμπανα πολέμου
Οι σημαίες οι φοβερές της λευτεριάς
Ξεσηκωθείτε στον αέρα..."**

Η χώρα μας βρέθηκε υπό τριπλή κατοχή : Γερμανική, Ιταλική και Βουλγαρική (Ανατολική Μακεδονία και Θράκη). Στη Θεσσαλία είχαμε τους Ιταλούς. Μόλις σχηματίστηκε η πρώτη Κατοχική Κυβέρνηση, άνοιξαν τα σχολεία στις αρχές Μαΐου 1941. Κατά συνέπεια βρέθηκα πάλι στο Βόλο να βλέπω με θλίψη και οργή να κυκλοφορούν Ιταλοί στους δρόμους. Πιο μισητοί μου ήταν κάτι καραμπινιέροι με τα περιέργα καπέλα τους. Στο φοβερό 2ο Γυμνάσιο τα μαθήματα ξανάρχισαν εντατικότατα σ

Θεσμοί της Κοινότητας που κατάρρευσαν

Συνέχεια από τη σελ. 1

μεταξύ των κατοίκων, διόριζαν και απέλυαν τον αγροφύλακα, το δασοφύλακα, τον υδρονόμο, το βοσκό για τη γιδοβίτσα, το βαλμά για τα αροτριόντα ζώα. Τα μέλη του Συμβουλίου, με τη φρονιμάδα, τη μακρά πείρα και τη δικαιοκρισία τους, ανταποκρίνονταν απόλυτα στα καθήκοντά τους και απολάμβαναν το σεβασμό και την εμπιστοσύνη των συντοπιτών τους.

Το σημείωμα αυτό αναφέρεται στους πιο γνωστούς θεσμούς της Κοινότητας που υπήρχαν τα παλιότερα χρόνια: στη γιδοβίτσα, στο βαλμά και στο νυχτοβόσκημα, στην προσωπική εργασία, στην "παρακαλία".

Η γιδοβίτσα

Στο Ζωγλόπι-Ραχούλα το ένα τρίτο περίπου των οικογενειών ήταν αμιγώς κτηνοτρόφοι και εκείνοι κατοικούσαν μόνιμα στις εξοχές, όπου είχαν και τα ποιμνιοστάσιά τους. Οι περισσότεροι κατοικούσαν στο Ζωγρί αλλά όχι λίγοι και στα Προσόρια, Λαπατά, Ξαθρούλα και αλλού. Οι υπόλοιπες οικογένειες διατηρούσαν 5-10 οικόσπιτες γίδες για τις ανάγκες τους σε γαλακτερά, σφάγια κλπ.

Την άνοιξη κυρίως, οι χωριανοί καίγονταν κυριολεκτικά από τις πολλές δουλειές: αμπέλια, κήποι, χωράφια, ποτίσματα, σκαλίσματα κ.ά., τα παιδά πήγαιναν στο σχολείο, και, μ' όλα αυτά, δεν έμενε χρόνος για τις γίδες. Έτσι δημιουργήθηκε ο θεσμός της γιδοβίτσας. Όπως συνέβαινε σε όλες τις εργασίες που είχαν σχέση με τη φύλαξη ζώων, και το χρονικό διάστημα της γιδοβίτσας ήταν εξάμηνο. Άρχιζε την άνοιξη από την ημέρα του Αγίου Γεωργίου (23 Απριλίου) και έληγε το φθινόπωρο του Αγίου Δημητρίου (26 Οκτωβρίου). Ο βοσκός-γιδάρης, που προερχόταν από τους πιο φτωχούς του χωριού, πληρωνόταν σε είδος (σπάρι ή καλαμπόκι) και "κατά κεφαλή". Κάθε πρωί οι γίδες των χωριανών συγκεντρώνονταν, με ευθύνη των ιδιοκτητών, σε συμφωνημένο μέρος -συνήθως στην πλατεία του χωριού- και από εκεί άρχιζε το καθημερινό δράμα του γιδοβοσκού, το οποίο τελείωνε με τη δύση του ήλιου, που παράδινε τις γίδες στους ιδιοκτήτες, στο ίδιο μέρος. Είναι περιπτό να αναφέρουμε ότι η πλατεία και ο δρόμοι του χωριού ήταν κατάσπαρτοι από τις γίδινες κακαράντζες, τις οποίες μόνο η βροχή ήταν σε θέση να καθαρίσει. Καθένα από τα μικρά κοπαδάκια που απάρτιζαν τη γιδοβίτσα είχε τη δική του ξεχωριστή νοοτροπία και ποτέ εκείνα δεν εννοούσαν να συμμορφωθούν με τις εντολές του βοσκού και να συνεργαστούν μεταξύ τους. Του έβγαινε κυριολεκτικά η ψυχή του φουκαρά του βοσκού για να τα συγκεντρώνει στο ίδιο μέρος! Αυτός ήταν και ο λόγος, που, κάποιος από εκείνους, την πρώτη μέρα που παρέλαβε τη γιδοβίτσα, ταλαιπωρήθηκε τόσο πολύ, που είπε: "Πού θα πάτε, έρμα! Πέντε μήνες και είκοσι εννιά μέρες έμειναν ακόμα!".

Τελοσπάντων, του Αγίου Δημητρίου ο βοσκός παρέδιδε τις κατσίκες στους ιδιοκτήτες, έπαιρνε το γάιδαρό του με το τσουβάλι και περιέρχονταν τα σπίτια του χωριού για να εισπράξει „, τους κόπους του.

Ο θεσμός της γιδοβίτσας, από όσο γνωρίζω, δεν ήταν μόνιμος, πιθανόν γιατί το επιψίσθιο του βοσκού ήταν ασύμφορο, και διατηρήθηκε μέχρι περίπου τον Εμφύλιο.

Ο βαλμάς

Στα ελληνικά λεξικά η λέξη "βαλμάς" αποδίδεται σ' εκείνουν που "ασχολείται με την διατροφή και εμπορία αλόγων και ημιόνων", αλλά στο Ζωγλόπι και στα γύρω χωριά, βαλμά ονόμαζαν τον άνθρωπο που ασχολούνταν με τη φύλαξη των αροτριώντων ζώων στο "ζευγαρολίβαδο" του χωριού κάθε άνοιξη, για διάστημα περίπου ενός μήνα. Το "ζευγαρολίβαδο" ήταν μια κοινοτική λιβαδική έκταση στους πρόποδες του βουνού "Μαυρογιάννη", η οποία προοριζόταν για ξεκούραση και βοσκή των αλογομούλαρων του χωριού, ώστε να είναι ξεκούραστα για τις βαριές δουλειές που θα άρχιζαν σε λίγο: οργώματα, σπορά, αλώνια αργότερα, μεταφορές ξυλείας κλπ.

Κάθε ιδιοκτήτης οδηγούσε τα ζώα του στο ζευγαρολίβαδο τη συμφωνημένη ημερομηνία και τα παρέδιδε στο βαλμά, ο οποίος τα άφηνε ελεύθερα για να ενσωματωθούν στο κοπάδι. Τα ζώα φυλάσσονταν ημέρα και νύχτα, και, όπως βοσκούσαν το άφθονο

ανοιξιάτικο γρασίδι, όταν έληγε ο χρόνος της βοσκής, οι ιδιοκτήτες δυσκολεύονταν να τα αναγνωρίσουν, διότι πάχαιναν και "γυάλιζε η τρίχα τους", όπως έλεγαν. Η αμοιβή του βαλμά γινόταν με το ίδιο τρόπο, όπως της γιδοβίτσας. Όταν συγκεντρώνονταν πολλά αροτριόντα ζώα, έβαζαν δυο βαλμάδες.

Το νυχτοβόσκημα

Τους καλοκαιρικούς μήνες σειρά είχε το νυχτοβόσκημα των αλογομούλαρων του χωριού. Νέοι κυρίως άνδρες του χωριού, σε παρέες ή και μοναχικά, έβγαζαν τα ζώα στην εξοχή για νυχτοβόσκημα. Ο σκοπός ήταν, όσο υπήρχε καλοκαιρί, τα ζώα να βόσκουν στο ύπαιθρο και να μην καταναλώνουν τη λιγοστή ζωτροφή που προοριζόταν για το χειμώνα. Τα άφηναν ελεύθερα ή τα "μακροσκοινούσαν" για να βοσκήσουν όλη τη νύχτα και εκείνοι έστρωναν εκεί κοντά την κουβέρτα και κοιμούνταν. Πριν όμως κοιμηθούν, άναβαν τσιγάρο, συζητούσαν με τις ώρες, έλεγαν αιστεία, πειράγματα και πολλές φορές εκτυλίσσονταν και άλλες φαιδρές και ενδιαφέρουσες ιστορίες...

Η προσωπική εργασία

Η προσωπική εργασία στα χωριά της πατρίδας μας έχει βαθίες τις ρίζες της στην εποχή της Δημογεροντίας, τον καιρό της τουρκοκρατίας. Μετά την απελευθέρωση ο θεσμός της προσωπικής εργασίας διατηρήθηκε εξ ανάγκης, διότι το κράτος δεν ήταν σε θέση να χρηματοδοτήσει ακόμη και τις πιο στοιχειώδεις ανάγκες των Κοινοτήτων, ενώ τα οικονομικά των Δήμων και Κοινοτήτων με δυσκολία ανταποκρίνονταν στη μισθοδοσία του προσωπικού.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο, προκειμένου να θεραπεύσει πάγιες ανάγκες της Κοινότητας, όπως: καθάρισμα των νεραύλακων, επισκευή των δρόμων και γεφυριών σε σημεία που ο χειμώνας προκαλούσε φθορές, καθώς και άλλες απρόβλεπτες ανάγκες που παρουσιάζονταν στην Κοινότητα, έκανε χρήση του θεσμού της προσωπικής εργασίας των κατοίκων. Για το σκοπό αυτό, με απόφασή του, έριζε τον αριθμό των ημερών, π.χ. 10 ή 15, που κάθε οικογένεια υποχρεούνταν να προσφέρει με ένα μέλος της προσωπικής εργασίας. Ο αριθμός ημερών προσωπικής εργασίας που προσέφερε κάθε οικογένεια, σημειωνόταν από τον Γραμματέα της Κοινότητας και συνεχίζοταν σε άλλο ή άλλα έργα μέχρις ότου συμπληρωθεί το υποχρεωτικό όριο. Από την προσωπική εργασία εξαιρούνταν οι οικογένειες που δεν διέθεταν μέλη ικανά για εργασία.

Στην κοινότητα μας ο θεσμός εφαρμόστηκε πολλές φορές, εκείνη όμως που έμεινε στη μνήμη μας ήταν η προσωπική εργασία που πρόσφεραν όλοι οι χωριανοί στην εκσκαφή του αυλακιού και τη μεταφορά των υδροσωλήγων στον ώμο, από την τοποθεσία "Κουρτέσινα" ως την πηγή του "Καρά", το 1952. Το Κοινοτικό Συμβούλιο αποφάσισε κάθε οικογένεια να σκάψει δέκα <10> μέτρα αυλάκι και να μεταφέρει ισάριθμους σωλήνες και όλοι εκτέλεσαν την εργασία εκείνη με προθυμία, διότι προσδοκούσαν στη μεταφορά του πολύτιμου νερού στο χωριό.

Η "παρακαλία"

Η λέξη "παρακαλία" σήμαινε τη συνδρομή με προσωπική εργασία σε αναξιοπαθούντες συγχωριανούς. Όταν καιγόταν το σπίτι κάποιου συγχωριανού, τεχνίτες και απλοί χειρόνακτες, αναλάμβαναν το χτίσιμο του σπιτιού. Όταν κάποιος ασθενούσε βαριά, οι χωριανοί αναλάμβαναν τη σπορά του χωραφιού του ή το θερισμό κλπ., και έργο που απαιτούσε εβδομάδων εργασία, εκτελούνταν σε ένα κυριακάτικο πρωινό. Η "παρακαλία" γινόταν πάντα σε ημέρες αργίας, συνήθως Κυριακές, διότι θεωρούνταν ότι η εργασία που εκτελούνταν ήταν θεάρεστη. Ήταν μια συγκινητική προσφορά που ενίσχυε τους κοινωνικούς δεσμούς της Κοινότητας.

Όλα τα παραπάνω εξέλιπαν, πρώτα γιατί ο Εμφύλιος σάρωσε τα χωριά και δεύτερο διότι, μετά το Εμφύλιο άρχισε η εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση των νέων του χωριού. Οι εναπομείναντες ηλικιωμένοι πούλησαν και τα φορτηγά ζώα, και σήμερα είναι ζήτημα, αν δει κανείς πειραστέρα από δυο μουλάρια στο χωριό, που άλλοτε, κάθε σπίτι, είχε δυο και τρία φορτηγά ζώα.

Ο παππούς μου και τα μελίσσια του

Συνέχεια από τη σελ. 1

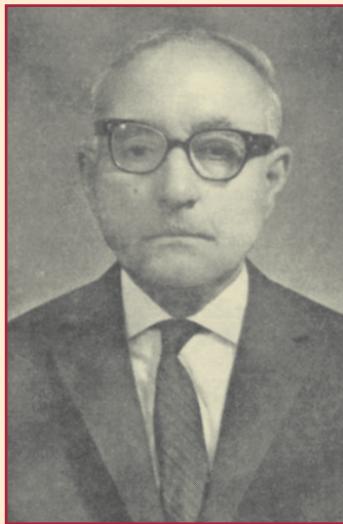
παππούς μου το θεώρησε σαν θείο δώρο, πέταξε το γάλα από την καρδάρα, την ξέπλυνε και μάζεψε το σμήνος των μελισσών. Την άλλη μέρα πήγε στην Καρδίτσα και πήρε κυψέλες από το Μονοπάλειο. Τότε το Μονοπάλειο πουλούσε φωτιστικό πετρέλαιο, αλάτι, σπίρτα, τσιγάρα και άλλα είδη, που μεταφέρονταν σε χάρτινες σακκούλες. Το πετρέλαιο μεταφέρονταν σε γκαζοτενεκέδες τοποθετημένους σε ξύλινα κιβώτια. Εκείνα τα κιβώτια τα έκαναν κυψέλες.

Από εκείνο το σμήνος των μελισσών ο παππούς μου έκαμ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΤΖΩΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ*

Ο Δάσκαλος της Ραχούλας

του Κώστα Ευ. Τζωαννόπουλου

Ευάγγελος Τζωαννόπουλος

Σπουδές και γάμος

Ο Ευάγγελος Π. Τζωαννόπουλος ήταν το δεύτερο παιδί του δάσκαλου Παύλου Τζωαννόπουλου και της Μαρίας Καραγιάννη. Γεννήθηκε στη Ραχούλα το 1898. Τελείωσε το δημοτικό σχολείο της Ραχούλας και ενεγράφη στο Σχολαρχείο Καρδίτσας. Μετά την αποφοίτησή του παρακολούθησε την Παιδαγωγική Ακαδημία Λαρίσης από όπου και απεροίητος με άριστα.

Διορίστηκε στη Ραχούλα, αλλά στη συνέχεια επιστρατεύθηκε και εστάλη στον πόλεμο της Μικράς Ασίας. Υπηρέτησε τρία χρόνια ως επλοχίας νοσοκόμος υπό τον επίαρτο Κλιάφα, της γνωστής οικογενείας των Τρικάλων που μετέπειτα είχαν και την βιομηχανία αναψυκτικών. Μετά την καταστροφή του '22 επέστρεψε καταταπωρημένος στο χωρίο του και τοποθετήθηκε στη θέση του. Εκεί στη Ραχούλα ερωτεύθηκε τη γειτόνισσά του, Θεανώ Νάκου, κόρη δασκάλου και δώδεκα χρόνια νεότερη του, την οποία και παντρεύθηκε.

Μετεκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο - Φοιτητής της Φιλοσοφικής

Το 1928 κατέβηκε στην Αθήνα για μετεκπαίδευση και σύμφωνα με τον υπάρχοντα τότε νόμο είχε το δικαίωμα ως πολεμιστής στην Μικρά Ασία να εγγραφεί και σε πανεπιστημιακή σχολή. Έτοις ενεγράφη στη Φιλοσοφική Σχολή του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, την οποία και παρακολούθησε συγχρόνως με την μετεκπαίδευσή του. Στην μετεκπαίδευση είχε συσπουδαστάς τον Βασίλη Τσίριμπα, μετέπειτα γενικό επιθεωρητή στοιχειώδους εκπαιδεύσεως καθώς και κάποια κυρία Γεδεών, μετέπειτα στέλεχος του Υπουργείου Παιδείας. Επίσης, στη Φιλοσοφική είχε συμφοιτήτρια του την κυρία Μίσχου, μετέπειτα φιλόλογο καθηγήτρια του Γυμνασίου Καρδίτσας.

1933. Ο Ευάγγελος Τζωαννόπουλος, ως Διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου Ραχούλας, στις γυμναστικές επιδείξεις του Σχολείου

Κατά τη διάρκεια της φοιτήσεώς του στη Φιλολογία, αφού είχε ολοκληρώσει τις σπουδές του και φθάνοντας στις τελικές διπλές εξετάσεις (προφορικές και γραπτές) παίρνει την ειδηση ότι η γυναίκα του στο χωρίο αρρώστησε. Αφέντε τις εξετάσεις στη μέση και επιστρέφει στο χωρίο του, στην αγαπημένη του σύζυγο, αφήνοντας το πτυχίο του.

Επιστροφή στη Ραχούλα

Επιστρέφει στη θέση του στο χωρίο και συνεχίζει τη διδασκαλική του καριέρα.

Το 1939 ο Βασίλης Τσίριμπας, γενικός επιθεωρητής τότε, εποκέπεται την Επιθεώρηση Καρδίτσας. Εκεί μαθαίνει ότι ο Ευάγγελος Τζωαννόπουλος, πρώην συσπουδαστής του και φίλος του, είναι δάσκαλος στη Ραχούλα. Περιέργος ανεβαίνει στο χωρίο και τον εποκέπεται στο σπίτι του. Ήδη ο δάσκαλος είχε τα δύο πρώτα παιδιά του, τη Φούλα και τον Κωστάκη. Ο δεύτερος θυμάται την επίσκεψή του στο χωρίο και την περιποίηση που έτυχε από τον Βαγγέλη και τη Θεανώ. Ο επιθεωρητής περιέργος τον ρώτησε: "Βαγγέλη, γιατί είσαι εδώ?", απορημένος γιατί με τα προσόντα που είχε ο δάσκαλος θα έπρεπε από καρό να είναι επιθεωρητής. Εκείνος επικαλέστηκε κάποιες αποχειρίσεις συγκυρίες και ο κ. Τσίριμπας του είπε: "Μη στενοχωρίσου, κάτι θα κάνουμε".

Αναπληρωτής Επιθεωρητής

Κατεβαίνοντας στη Αθήνα ο κ. Τσίριμπας και μέσω της γνωστής τους κυρίας Γεδεών, η οποία ήταν ίδη στο Υπουργείο Παιδείας, φρόντισε και ήρθε ο διορισμός του ως αναπληρωτός επιθεωρητού στοιχειώδους εκπαιδεύσεως στη Β' Περιφέρεια Κοζάνης με έδρα τα Σέρβια. Ο Ευάγγελος Τζωαννόπουλος ανεχώρησε για τη θέση του, ενώ η οικογένειά του ετοιμάζόταν να αναχωρήσει και εκείνη για την Κοζάνη. Εκεί τον βρίσκει ο πόλεμος της Αλβανίας. Στην Κοζάνη γνωρίζεται με τον Μητροπολίτη Ιωακείμ, μετέπειτα γνωστό και ως "Δεοπότη του Βουνού" και στέλεχος της ΠΕΕΑ (Κυβερνήσεως του Βουνού) στους Κορυχάδες Ευρυτανίας, με έδρα τη Βίνιανη. Ο Ιωακείμ ήταν δημοκρατικός άνθρωπος και πολιτικός αντίπαλος του καθεστώτος Μεταξά. Με τον Ιωακείμ συνδέθηκε γιατί ο Ευάγγελος ήταν θρησκευόμενος και η εκκλησία ήταν η αδυναμία του.

Ο μεταξικός νομάρχης Κοζάνης, μη μπορώντας να κυνηγήσει τον Μητροπολίτη, εκδικήθηκε τον φίλο του επιθεωρητή Τζωαννόπουλο και τον μετέθεσε δυσμενώς στην περιφέρεια Καλαμπάκας, όπου και τον βρήκε η κατάρρευση του αλβανικού μετώπου.

Δεύτερη επιστροφή στο χωρίο

Επιστρέφει στο χωρίο στη θέση του δασκάλου και συνεχίζει το έργο του. Έρχεται η κατοχή, στη διάρκεια της οποίας παρείχετο η δυνατότητα στα παιδιά του γυμνασίου να δίνουν εξετάσεις στο τέλος του χρόνου, ως κατ' οίκον διδαχθέντες, χωρίς να χρειάζεται να παρακολουθούν τα γυμνασιακά μαθήματα στην Καρδίτσα. Έτοις τα Ραχουλιωτάκια είχαν την τύχη να έχουν στο χωρίο τους και φιλόλογο και μαθηματικό, τους δύο βασικούς καθηγητάς. Ο μαθηματικός ήταν ο κουνιάδος του Ευάγγελου, ο Αλέκος Νάκος, ήδη απόφοιτος των Πανεπιστημίου Αθηνών. Ο δε Ευάγγελος Τζωαννόπουλος, ως μη πτυχιούχος φιλόλογος, ζήτησε δι' εποτολής του και έλαβε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών τη βεβαίωση ότι είχε τελειώσει τη φιλολογία. Στη διάρκεια της κατοχής ο Ευάγγελος Τζωαννόπουλος είχε ως συνεργάτιδα την τέως συμφοιτήτρια του κυρία Μίσχου, καθηγήτρια του γυμνασίου Καρδίτσας. Έτοις κανένα από τα παιδιά της Ραχούλας δεν έχασε σχολική χρονιά κατά τη διάρκεια της κατοχής.

Μεταξάς-Κατοχή- Εμφύλιος

Εποτρέφουμε για λίγο στον δάσκαλο Τζωαννόπουλο στο δημοτικό σχολείο Ραχούλας πριν από τον πόλεμο. Είναι η μεταξική περίοδος με την ΕΟΝ (Εθνική Οργάνωση Νεολαίας) του Μεταξά, όπου ο διευθυντής του σχολείου ήταν υποχρεωτικά και φαλαγγάρχης της ΕΟΝ, με στολή και στρατιωτικούς βαθμούς. Η υποχρεωτική αυτή "θητεία", όπως ήταν φυσικό, τον εξέθεσε αργότερα στη διάρκεια της κατοχής στο νέο καθεστώς, της επικράτησης των ανταρτών στα ορεινά χωριά, και ο δάσκαλος κατόπιν εισηγήσεως κάποιων εστάλη στο διπλανό χωριό Μαστρογιάννη, έδρα μεραρχίας των ανταρτών, για κάποια ανάκριση, όπως του είπανε. Αυτός που τον συνόδευε, όταν τον παρέδωσε στον Μέραρχο του είπε: "Συναγωνιστή Μέραρχε, φέραμε τον δάσκαλο από την Ραχούλα". "Βγες έξω και κλείσε την πόρτα", του είπε ο Μέραρχος και απευθυνόμενος στον δάσκαλο του λέει: "Είσαι ο δάσκαλος από τη Ραχούλα;". "Ναι", του απαντά ο δάσκαλος, "Δάσκαλε, γιατί σε φέρανε εδώ". "Για μια ανάκριση", είπε ο δάσκαλος, "Κάποια καθηγήτρια Μίσχου την ξέρετε;". "Και βέβαια", απαντά ο δάσκαλος, "ήμαστε συμφοιτητά στη φιλολογία, και φίλοι". Και ο Μέραρχος συνεχίζει, εκτελέσουν. Πάρε αυτό το σημείωμα και επέστρεψε στο χωριό σου και κοίταξε να οργανωθείς οπουδήποτε, μέχρις ότου περάσουν αυτά τα δύσκολα χρόνια, γιατί δεν θα βρεθεί άλλος Μίσχος να σε σώσει".

Κατατρομοκρατημένος επιστρέψει στο χωριό και οργανώνεται στη Εθνική Αλληλεγγύη (υπηρεσία πολιτικής ενημέρωσης των ανταρτών), όπου χρειάζοταν και κάποια ρητορική ικανότητα, την οποία εκείνος διέθετε. Έτοις φθάνουμε στο τέλος της κατοχής και αρχίζει ο εμφύλιος. Παραμένει στο χωριό του μέχρι το Πάσχα του '47 και κατεβαίνοντας στην Καρδίτσα πήρε μετάθεση σε κάποιο κοντινό χωριό.

Μετά την απελευθέρωση είχε συμπληρώσει τα χρόνια του και δεν είχε τη δυνατότητα να επανέλθει στη θέση του επιθεωρητή και να ζητήσει τη μονιμοποίησή του. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Καρδίτσα ο Εμφύλιος συνεχίζεται και στην επίθεση του Φλωράκη κατά της στρατιωτικής φρουράς της Καρδίτσας, ο δάσκαλος καθώς και ο γιος του Κωστάκης, μαθητής τότε της εβδόμης γυμνασίου, απαγόρευτοι από τους αντάρτες και οδηγούνται στο βουνό. Μετά τρίμηνη περιπέτεια και με την εξέλιξη των στρατιωτικών επιχειρήσεων κατά των ανταρτών, ο μεν γιος του δραπετεύει από το βουνό, και εκείνος σε κάποια μεταφορά, αδύναμος να παρακολουθήσει την πορεία των υπολοίπων, εγκατελήφθη καθ' οδόν και από κάποιους τοσπάνηδες μετεφέρθη στο νοσοκομείο Καρδίτσας.

Μετάθεση στο Βόλο

Με την έξοδό του από το νοσοκομείο συνεχίζει την υπηρεσία του στο καμποχώρι, αλλά συγχρόνως φροντίζει να πάρει οριστική μετάθεση για τον Βόλο, όπου υπηρετεί ο γαμπρός του από αδερφή και τοποθετείται ως δάσκαλος στην εκπαιδευτική περιφέρεια Μαγνησίας, συγκεκριμένα σε κάποιο σχολείο του Βόλου, στο οποίο υπηρετεί μέχρι της συντάξεώς του. Στον Βόλο, ως "συμπριόπληκτος", ο παραμονή του είναι δωρεάν σε ένα από τα σπίτια που ήταν ειδικά επιταγμένα για τη στέγαση αυτών των ανθρώπων, γιατί η οικονομική κατάστασή τους ήταν αθλιά. Εκεί η οικογένειά του προσαρμόστηκε κ

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ Περικλής Δημ. Κορκόντζελος "ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΗ ΘΥΕΛΛΑ" Σχήμα 17X24 - σελίδες 320 Παρουσιάζει ο Λάμπρος Γριβέλλας

**Ο συγγραφέας του βιβλίου
Περικλής Δ. Κορκόντζελος**

και αναδείχτηκε νικητής. Κάθε εμπόδιο που συναντούσε ήταν για εκείνον σφυρηλάτηση της θεληστικής για αγώνα. Ο δρόμος τον οδήγησε στη στρατιωτική σταδιοδρομία, την οποία διάνυσε επί 36 χρόνια, από εθελοντής στο στρατό, Εύελπις και αρχηγός της Σχολής, με κατάληξη στο βαθμό του υποστρατήγου.

Τριάντα περίπου χρόνια μετά την αποστρατεία του, ο Περικλής Δ. Κορκόντζελος, έμπλεος μιας τεράστιας πείρας σχετικής με τα στρατιωτικά και πολιτικά γεγονότα της χώρας μας, αλλά και με γεύση πικρίας για τις ταλαιπωρίες που υπέστη κατά την εφηβική του ηλικία, αποφάσισε να δημοσιοποιήσει την πορεία του μέσα από τις συμπληγάδες της εποχής του, παρακινούμενος, όπως γράφει, και από συγγενείς και φίλους: "Με παρότρυναν και με ἐπεισαν να γράψω την πορεία μου. Θεώρησαν ότι θα ήταν χρήσιμο να γίνει γνωστή, όχι μόνο για την απλή πληροφόρηση, για τα γεγονότα εκείνης της εποχής, αλλά και για την εξαγωγή, έστω, κάποιων ωφέλιμων συμπερασμάτων, πιθανόν δε και απόκτηση στοιχείων ιστορικής σημασίας από τυχόν ενδιαφερόμενους". Θα συμπληρώσω ότι η πορεία του συγγραφέα - συν τοις άλλοις - έχει και παιδαγωγικό χαρακτήρα για τους νέους της εποχής μας. Διδάσκει να μην κάμπτονται από τις δυσκολίες που συναντούν στη ζωή, να οπλίζονται με ισχυρή θέληση και εργατικότητα και να προχωρούν.

Το βιβλίο, στο μεγαλύτερο μέρος του, είναι αυτοβιογραφικό και η κατάταξη της ύλης γίνεται κατά χρονολογική σειρά. Το εξόφυλλο είναι λιτό, δηλωτικό του στρατιωτικού χαρακτήρα του περιεχομένου του και κοσμείται με φωτογραφία δύο ταγκς σε χαρακτηριστική ή σημειολογική(;) στάση, το όπλο που υπηρέτησε ο συγγραφέας. Στη σελ. 3, ευχαριστίες στην εξαδέλφη του φιλόλογο Φιλίππα Παπασωτηρίου, για τη φιλολογική επιμέλεια του κειμένου. Στις σελίδες 5-8, τα περιεχόμενα του βιβλίου σε οχτώ κεφάλαια. Στις σελίδες 9-12, εκτενής πρόλογος του συγγραφέα.

Α' Κεφάλαιο "Το χωρίο μου": Οι τοπογραφικές περιγραφές της γενέθλιας γης, οι ασχολίες των κατοίκων και η διακίνηση της λειψής παραγωγής του τόπου ιστορούνται με τόση ζωντάνια, που επαναφέρουν σ' εμάς, τους κάποιας ηλικίας, που ζήσαμε -ένα μέρος τουλάχιστο της τότε ζωής μας - στο χωρίο μας, ολοζώνταν το παρελθόν και μας συγκινούν.

Β' Κεφάλαιο, "Τενεαλογία": Ο συγγραφέας αναφέρεται στο επώνυμο της οικογένειας "Κορκόντζελος", στην καταγωγή της και τη συμμετοχή της στους απελευθερωτικούς αγώνες. Παρεμπιπτόντως, το έτυμο του επωνύμου "Κορκόντζελος" συγκεντρώνει τις περισσότερες πιθανότητες να προέρχεται από παραφθορά του ονόματος "Κροκόδειλος ή Κορκόντυλος", που αποδίδεται στον πολέμαρχο της Μάνης Κροκόδειλο Κλαδά (1490 περίπου), που η δράση του έφτασε μέχρι την Ήπειρο. Το υπόλοιπο μέρος του κεφαλαίου καλύπτεται με την πατρική οικογένεια, την οικογένεια του συγγραφέα και τις οικογένειες των παιδιών του, με πλούσιο φωτογραφικό υλικό. Στο Γ' Κεφάλαιο, "Η δεκαετία του '30", ο συγγραφέας περιγράφει τα αρχικά του βήματα στη ζωή. Στο Δ' Κεφάλαιο, "Η δεκαετία του '40", περιγράφεται η κρίσιμη δεκαετία του 1940. Ο συγγραφέας εξιστορεί τα συνταρακτικά γεγονότα της εποχής και τις απόπειρες επαγγελματικής σταδιοδρομίας, μέσα από μύριες αντιξούτητες, για να καταλήξει εθελοντής στρατιώτης στα τεθωρακισμένα.

Στα επόμενα τέσσερα κεφάλαια του βιβλίου αναφέρεται στη στρατιωτική του σταδιοδρομία και στην εξέλιξή του μέχρι του βαθμού του υποστρατήγου. Ιδιαίτερη μνεία κάνει στη δεκαετία του '70, στο πραξικόπημα της Κύπρου και στην εισβολή των Τούρκων, τα οποία έζησε από κοντά, ως μάχιμος αξιωματικός.

Στο ΕΠΙΜΕΤΡΟ ο συγγραφέας εκθέτει προσωπικές απόψεις για την κοινωνική και πολιτική παρακμή της κοινωνίας, μετά τη μεταπολίτευση. Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ παρατίθενται πίνακες, τίτλοι σπουδών, ηθικές αφοιβές, μετάλλια κλπ.. Την περιγραφή των γεγονότων συμπληρώνει πλούσιο φωτογραφικό υλικό.

Συμπερασματικά, το βιβλίο του στρατηγού Περικλή Δημ. Κορκόντζελου "ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΗ ΘΥΕΛΛΑ" είναι μια εκ βαθέων κατάθεση ψυχής του συγγραφέα, την οποία εναποθέτει στην κρίση των ανθρώπων και της ιστορίας, με ίμερη συνείδηση ότι πορεύτηκε το δρόμο της ζωής με εντιμότητα και ανθρωπιά. Του εύχομαι να είναι καλά και να συνεχίσει να γράφει, γιατί έχει πολλά ακόμη να μας δώσει.-

Διαχρονική Ποίηση

ΟΙ ΧΩΡΙΑΝΟΙ

Όλοι μας γνωριζόμαστε από ανήλικα παιδιά.
Με το μικρό του τ'όνομα ένας τον άλλον κράζει.
Στα μυστικά μας δε μπορεί να βάλουμε κλειδιά.
Ξέρει καθένας σ'αλλονού τα μάτια να διαβάζει.

Σαν όπως τα τρεχούμενα μοιράζουμε νερά
και τα σπαρτά ποτίζουμε καθείς με την αράδα,
έποι τις μοιράζουμε και θλίψη και χαρά.
για βρέχει σ'όλο το χωριό για σ'όλο είναι λιακάδα.

Γάμος; Αστράφτει από χαρά και γέλιο το χωριό
κι αντιλαλεί το νυφικό τραγούδι πέρα ως πέρα.
Θάνατος; Ολοι θλίβεροι κι απ'το καμπαναριό
κατάμαυρο η καμπάνα μας τον βάφει τον αγέρα.

Διάπλατα τις οξώπορτες η καλούμηνη ανοί(γει)
και στο παλάτι του τρανού και στον φτωχού την τρούπα,
κι' όποιος περάσει κι όποιος μπει, γιορτή -καθημερινή,
θα βρει στρωμένο καναπέ, θα βρει γλυκό στην κούπα.

Χώρια απ'τις έγνοιες της ζωής, τους χάρους τους πικρούς,
μέσ' τις καρδιές μας έχουμε παντοτεινόν Απρίλη.
Κι όσες τουςκνίδες βγαίνουνε μονάχες στους αγρούς,
εκεί ξεμοναχιάζονται πνιχτές στο χαμομήλι.

"Πρωινό ξεκίνημα"
Γεώργιος Αθάνας
(Γεώργιος Αθανασιάδης-Νόβας)

ΝΑ ΠΟΛΕΜΑΣ...

Πάντα να πολεμάς και ν' αντιστέκεσαι
στους δυνατούς ενάντια, στους σκληρόκαρδους,
και στους δειλούς, στους χωματένιους.
Ενάντια και του αφέντη του ανελεύτερον,
και του τρεμόκαρδου του δούλου ενάντια.
Και να πονάς, και να γελάς, και να ονειρεύεσαι,
πάντα για το αγαθό και το καλό του Ανθρώπου.
Να πολεμάς με το γνωστά και το άγνωστο,
με την κακή και την καλή τη μοίρα,
με τους απάνθρωπους ανθρώπους
πάντα να πολεμάς και ν' αντιστέκεσαι.
Κι όλο για το καλό - το φως του Ανθρώπου.

Γιάννης Κουτσοχέρας

ΓΕΡΟΝΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

Αν ο Θεός μου δώριξε
χρόνια πολλά να ζήσω
για μένα θάταν αρκετό
να τα εκατοστήσω.

Αν ζούσα ως τα εκατό^α
αντά που έχω πάθει
από καρδιάς θα τάλεγα
καθένας να τα μάθει.

Σε όλα τα μικρά παιδιά
φτερά θα χορηγούσα
και στο δίκο τους πέταγμα
θα τα καθοδηγούσα.

Το αύριο δεν το ξέρουνε
το σήμερα το ζούνε
το παρελθόν τους το καλό
ποτέ να μην ξεχνούνε.

'Όλους αυτούς που αγαπούν
να τους κρατούν κοντά τους
λόγια αγάπης να τους λεν
μέσα απ' την καρδιά τους.

Τα πράγματα να τα μετρούν
όχι με την αξία
το τί σημαίνουν να ζητούν
αυτό χει σημασία.

Τα λογικά τους να κρατούν
κι αγάπη δίχως μίσος
αγγά τα συναισθήματα
και δρόμος ολοϊσοις.

Ζαχάρω 7-10-2019
ΚΩΤΣΕΛΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ
Ο φίλος Αριστοτέλης είναι
παλιός συμφοιτητής. Λ

ТО ПЕРІВОЛІ МОУ

Συνέχεια από τη σελ. 1

αγριογκοτσίες και χρόνο με τον χρόνο έφτιαξε εκεί ένα περιβόλι πολλών στρεμμάτων σε έκταση, πρωτοπόρο και μοναδικό για την εποχή του. Όταν ωρίμαζαν τα αχλάδια, σκορπούσαν στην περιοχή, στα Βαρκά, ένα ευχάριστο, μεθυστικό άρωμα. Τα αχλάδια εκείνα δεν είχαν μόνο άρωμα αλλά ήσαν ιδιαίτερα γλυκά - πολύ νόστιμα και γευστικά. Στην Καρδίτσα οι πελάτες τα περιμέναν με λαχτάρα και τα γαλίκια άρδειαζαν στο άψε σβήσε.

Αλλά και στο χωριό δεν μας έλειπαν τα καρποφόρα δένδρα, όπως οι κερασιές, οι κορομηλιές, οι γκορτσιές, οι μηλιές, οι δαμασκηνιές, οι αμυγδαλιές, οι καρυδιές, οι συκιές, οι ροδακινιές, ως και ένα μικρό αμπελάκι, του οποίου τα περισσότερα σταφύλια τα έτρωγαν οι κότες και τα σκυλιά. Έτσι εμείς τα παιδιά είχαμε, κατά κάποιο τρόπο, πολλά φρούτα στη διάθεσή μας και αυτό μας βοηθούσε πολύ στη διατροφή μας.

Το 1952 πέθανε ο πατέρας μου και το μικρό και άτακτο αυτό περιβόλι άρχισε να αποδεκατίζεται, λόγω έλλειψης φροντίδας και περιποίησης, τα δένδρα άρχισαν να χάνονται και το οικόπεδο να απογυμνώνεται. Με στενοχωρούσε πολύ να αντικρίζω το άλλοτε όμορφο και καταπράσινο περιβόλι που μικρός το έβλεπα με χαρά και το καμάρωνα αφάνταστα, να χάνεται τώρα και να καταστρέφεται ενώ εγώ αδυνατούσα να το φροντίσω λόγω του επαγγέλματός μου που με κρατούσε πολύ μακριά. Έβαλα στοίχημα με τον εαυτό μου και δεσμεύτηκα με όρκο να το αναστήσω, σύμφωνα με τις επιθυμίες και τα ονείρα που είχα γι' αυτό.

Σιγά σιγά, με υπομονή και ελπίδα, έφτασε το πλήρωμα του χρόνου να δώσω σάρκα και οστά στο μεγάλο όνειρο της ζωής μου, να ξαναφτιάξω το παλιό περιβόλι με μια νέα μορφή. Το 1975, όταν υπηρετούσα στη Σέκλιζα, αγόρασα το πρώτο μου αυτοκίνητο. Τότε επίσης η λειτουργία των σχολείων έγινε πενθήμερη και τα μαθήματα πρωινά. Είχα λοιπόν ευχέρεια, άνεση χρόνου και μέσο μετακίνησης, καθώς και αποθέματα δύναμης και μεγάλη όρεξη για εργασία. Με αυτές τις προϋποθέσεις και τις δυνατότητες που διέθετα, μπορούσα ανά πάσα στιγμή να βρίσκομαι στο χωριό. Έτσι μπορούσα πλέον να βάλω μπρος και να κάνω πραγματικότητα το μεγάλο όνειρο της ζωής μου. Ρίχτηκα λοιπόν με τα μούτρα στη δουλειά.

Το πρώτο πράγμα που έκανα, ήταν να αντικαταστήσω την πρόχειρη και παλιά περίφραξη του οικοπέδου μου, η οποία σε πολλά σημεία ήταν φθαρμένη και τρωτή και επέτρεψε να μπαίνει εύκολα άνθρωπος μέσα, με μια άλλη πιο σύγχρονη και αποτελεσματική, με την οποία προστατεύθηκε το κτήμα από ήμερα και άγρια ζώα και κυρίως από τον ανθρώπινο πειρασμό. Με τη νέα περίφραξη μπόρεσε να αναζωγονηθεί ένα αυτοφυές δάσος που βρίσκεται στην πλαγιά του οικοπέδου που βλέπει προς το ποτάμι. Το δάσος αυτό λοιπόν προστατεύθηκε από την ανθρώπινη επέμβαση, αναβλάστησε, πύκνωσαν τα διάφορα δένδρα του που ανήκουν στην τοπική χλωρίδα και σήμερα αποτελεί ένα από τα πολλά στολίδια του σπιτιού μου. Δείχνει μεγαλοπρεπές και αρχοντικό και τα πουλιά βρίσκουν σ' αυτό στέκι και καταφύγιο· ιδίως τα αηδόνια την άνοιξη δίνουν νυχτόμερα τη δική τους συναυλία και ευφραίνουν τις ανθρώπινες ψυχές.

Πριν αρχίσω να σχεδιάζω και να αναπλάθω το περιβόλι, γνώριζα πολλά πράγματα και είχα μια πλούσια εμπειρία γύρω από τα δένδρα και τα φυτά, την οποία απέκτησα στο διάβα της ζωής μου, μελετώντας σχετικά βιβλία και παρατηρώντας περιβόλια και φυτώρια. Επίσης τόσο στην ακαδημία όσο και στο σχολείο τα φυτά αποτελούσαν αντικείμενο μελέτης και διδασκαλίας. Γνώριζα επιπλέον να κάνω ωριαίνενα είδη ευβολιστικών

επιπλέον να κανω ορισμένα εισι έμβολισμών.
Την αγροτική ζωή την αγαπούσα από μικρό παιδί, όπως και τη ζωή του χωριού. Είμαι βέβαιος πως εάν δεν μάθαινα γράμματα, θα ήμουν ένας καλός και προοδευτικός γεωργός. Άλλωστε, το ότι στην ηλικία που βρίσκομαι σήμερα δεν κάθομαι με τα χέρια σταυρωμένα, μαρτυρά του λόγου το αληθές.

Στον σχεδιασμό του περιβολίου με βοήθησε πολύ και η διαμόρφωση της επιφάνειας του οικοπέδου. Έτσι στο μέρος εκείνο που είναι αναπεπταμένο, δηλαδή στη ράχη του, έκανα σύγχρονο αμπέλι. Το αμπέλι αυτό, με πολύ φροντίδα και περιποίηση, έδωσε εντυπωσιακά αποτελέσματα. Είχε μια θαυμάσια παραγωγή σε εκλεκτής ποιότητας σταφύλια, πολλών ειδών επιπραπέζια, εκλεκτά μοσχάτα, ροδίτες και άλλες ποικιλίες με τις οποίες έκανα πολύ καλό κρασί και εκλεκτό τσίπουρο.

Τα οπωροφόρα δένδρα τα οποία φύτευσα με τα ίδια μου τα

Το σπίτι μου

έχω φυτεύσει. Θα πρέπει επίσης να σημειώσω ότι πάλαιότερα και για διάστημα λίγων ετών είχα στο περιβόλι μου και ακτινίδια.

Για να μπορέσω να ανταποκριθώ τόσο στην καλλιέργεια του αμπελιού όσο και των καρποφόρων δένδρων, αγόρασα διάφορος εργαλεία που λειτουργούν με βενζίνη, μικρής ευβέλειας, όπως φρέζα, χορτοκοπτικό μηχάνημα, αλυσοπρίσον κλπ. Με τη χρήση μόνο εργατικών χειρών ήταν αδύνατον να ανταποκριθώ και να τα βγάλω πέρα. Έτσι τακτικά και με άνεση όργωνα το αμπέλι και όλα το οικόπεδο. Τότε ήμως ήμουν νέος και δεν με κούραζε μήτε γ φρέζα μήτε το χορτοκοπτικό μήτε τα κλαδέματα, τα κορφολογήματα και οι άλλες απαραίτητες εργασίες. Ωστόπερ αποτέλεσμα όλων αυτών, το περιβόλι έδινε την εντύπωση ενός πρότυπου αγροκτήματος.

Φυσικά, όπως προανέφερα, ήμουν τότε νέος και τη νεότητα τίποτε δεν τη φοβίζει, ούτε αυτός ο θάνατος. Στο περιβόλι πάντως έδειξα ιδιαίτερη αδυναμία και δόθηκα σε αυτό με πάθος. Όταν έμπαινα μέσα για δουλειά αισθανόμουν ανείπωτη χαρά και ευτυχία να πλημμυρίζουν το είναι μου. Αισθανόμουν ηρεμία, γαλήνη, ψυχική ανάταση και ευφορία. Ξεχνούσα κάθε κούραση, πόνο στενοχώρια, θλίψη και ακεφαλία. Γινόμουν άλλος άνθρωπος ήρεμος, χαρούμενος, κεφάτος και ευτυχισμένος. Η ενασχόληση με το περιβόλι μου έδινε άλλη ζωή και, όσο σκληρή και αν ήταν, δεν αισθανόμουν κόπωντα.

Για να ολοκληρώσω και να κάνω τέλειο το περιβόλι, θεώρησα σκόπιμο να το εμπλουτίσω με κυψέλες, ώστε να του δώσω ζωή πνοή και χάρη. Έτσι με τον καιρό αγόρασα πέντε κυψέλες και σταδιακά έφτασα τις πενήντα, δημιουργώντας ένα μελισσομάντρι. Το μέλι που έπαιρνα από τα μελίσσια μου ήταν πράγματι εκλεκτής ποιότητας και όσοι προμηθεύτηκαν από αυτό και το γεύτηκαν, τα θυμούνται ακόμη.

Ένα τέτοιο περιβόλι, τόσο εντυπωσιακό, επόμενο ήταν να γίνει γνωστό όχι μόνο στο χωριό αλλά και πέραν αυτού. Ένα τόσο μανειτικό τοπίο σε καθηλώνεις την πορύτη ματιά, σε έκανε να θε-

μαθευτικού τοπίου σε καρδιάνες με πρωτη ματιά, σε έκανε να σε να το κοιτάζεις και να το θαυμάζεις συνεχώς. Τα φρούτα του επίσης τα γεύτηκαν δεκάδες ή και εκατοντάδες άνθρωποι συγγενείς, φίλοι, συνάδελφοι και συνγχωριανοί. Είχα τη χαρά να υποδεχτώ πολλούς στο σπίτι μου και να τους προσφέρω εκλεκτά κεράσια, ώριμα σύκα, γύλικά και μυρωδάτα σταφύλια.

Το περιβόλι αυτό, ένα κομμάτι του παραδείσου, έβαλε σε πειρασμό όχι μόνο απλούς ανθρώπους αλλά ακόμη και δεσποτάδες. Κάπως απίστευτο και όμως αληθινό. Πριν από το 1974 δεσπότης του τόπου μας ήταν ο Κωνσταντίνος, ο δε παπά-Φώτης Βρέκος ήταν παπάς στην εκκλησία της Ευαγγελιστρίας και δεξί χέρι του δεσπότη. Ήταν Μάιος μήνας και ο παπά-Φώτης έκανε στη Ραχούλα σαραντάμερο μνημόσυνο για τον αποθανόντα πατέρα του. Στο μνημόσυνο παρευρέθηκε και ο δεσπότης πλαισιωμένος από διαφόρους ιερείς και ιεροψάλτες. Παρευρέθηκα επίσης και εγώ καθώς και πλήθος κόσμου. Ο παπά-Φώτης στο φωτικό του σπίτι στη Ραχούλα είχε ετοιμάσει ένα πλούσιο τραπέζι προς τιμήν του σεβασμιώτατου και των εκλεκτών καλεσμένων του.

Αφού τελείωσε η θεία λειτουργία και η τέλεση του μνημόσυνου, εγώ πήγα στο σπίτι μου να μαζέψω κεράσια και να κατέβω στην Καρδίτσα. Ενώ άλλαζα τα ρούχα της δουλειάς, βλέπω από το παράθυρο του δωματίου μια μεγάλη κουστωδία στα Κατσαρέικα να οδεύει προς το σπίτι του παπά-Φώτη προεξάρχοντος του δεσπότη. Μόλις έφτασαν στο ύψος του περιβολιού ο δεσπότης το είδε, εντυπωσιάστηκε και απευθύνομενος στον παπά-Φώτη του είπε: "Παπά-Φώτη, μη μου πεις ότι το περιβόλι αυτό δεν είναι δικό σου". Ο παπά-Φώτης απάντησε με σεβασμό, λέγοντας του: "Σεβασμιώτατε, το περιβόλι αυτό είναι από έναν δάσκαλο, γείτονα, προοδευτικό και πολύ εργατικό, ο οποίος περνά τις ελεύθερες ώρες του καλλιεργώντας τόμε αγάπη". Την ώρα που ο παπά-Φώτης έδινε αυτή την απάντηση, το μάτι του δεσπότη γλάρωσε σε μια κερασιά, της οποίας τα κλωνάρια εξείχαν στον δρόμο φορτωμένα με μεγάλα κόκκινα κεράσια. "Δεν ξέρω τι θα κάνεις, αλλά εγώ σήμερα θέλω να φάω κεράσια".

Εν τω μεταξύ η παρέα προχωρώντας χάθηκε πίσω από το σπίτι μου. Κατάλαβα όμως ότι ο παπά-Φώτης θα έστελνε τη μάνα του να της δώσω κεράσια καθώς είχε το θάρρος, διότι ήμαστε όχι μόνο γείτονες αλλά και φίλοι. Σε λίγο, όπως το είχα προβλέψει, έφτασε πράγματι και η μάνα του και μου ζήτησε να της δώσω κεράσια για τον δεσπότη λέγοντας ότι θα μου τα πλήρωνε. Της μάζεψα ευχαρίστως αρκετά κεράσια, ωραία, μεγάλα και ώριμα, και δίνοντάς της τής είπα: "Πες στον παπά-Φώτη ότι τα κεράσια αυτά είναι δική μου προσφορά για τον καλό μας δεσπότη!".

Ένα άλλο συμβάν είναι και το παρακάτω: Κάποτε πέφασαν έξω από το σπίτι μου δύο βορειοηπειρώτες και, όταν αντίκρισαν το περιβόλι μου, στάθηκαν έξω από τον φράχτη αποχαυνώμενοι και το περιεργάζονταν για ώρα. Κατόπιν αποτάθηκαν στον γείτονα μου Φώτη Τσιμάκη που εκείνη την ώρα ήταν στον κήπο του, και τον ρώτησαν τίνος είναι αυτό το περιβόλι. Εκείνος τους είπε ότι είναι από έναν συνταξιούχο δάσκαλο που, μια και δεν έχει τι να κάνει, ασχολείται τώρα με αυτό το περιβόλι. Εντυπωσιασμένοι οι διαβάτες είπαν στον Φώτη: "Μπράβο του. Εμείς γυρίσαμε όλη την Ελλάδα και άλλο τέτοιο περιβόλι δεν συναντήσαμε".

A black and white photograph showing a dense thicket of low-lying bushes and shrubs, likely the 'ραχούλα' mentioned in the text. The plants are thick and leafy, filling the frame.

χοντρό ίσκιο της καρυδιάς που είναι στην αυλή μου, έχω ένα τραπέζι με πολλές καρέκλες. Αφού κάνουμε με τους επισκέπτες μου ένα σεριάνι στο περιβόλι μου και γευθεύν από τα φρούτα που υπάρχουν σε αυτό, καθόμαστε στο τραπέζι και τους προσφέρουμε καφέ, αναψυκτικά ή ταπίουρο δικής μου παραγωγής που κατά κανόνα το προτιμούν.

Η πρώτη κουβέντα που ακούω από τους επισκέπτες μου είναι: "Εσείς ζείτε στον παράδεισο" δεν γνωρίζω εάν τα λόγια τους έχουν μια δόση κολακείας και υπερβολής ή εκφράζουν πράγματι ενθουσιώδη αισθήματα. Για μένα είναι αδιάφορο. Το περιβόλι αυτό είναι ένα έργο ζωής, για το οποίο αισθάνομαι απέραντη ικανοποίηση και μεγάλη υπερηφάνεια. Αποτελεί κομμάτι της ζωής μου. Έχω την εντύπωση ότι η εργασία, ο μόχθος, η κούραση και ο ιδρώτας αλλά και το μεράκι μετέτρεψαν αυτόν τον τόπο σε ένα ευλογημένο κομμάτι γης με όλα τα αγαθά που μας προσφέρει σήμερα. Τα αγαθά που φέρνει πάντοτε η εργασία, η όρεξη, η αγάπη και το πάθος για ό,τι κάνεις.

Αν αυτή η περιγραφή του περιβολού μου έχει κάποια υπερβολικά παινέματα, με δικαιολογεί γι' αυτό η παροιμία που λέει: "αν δεν παινέψεις το σπίτι σου πέφτει και σε πλακώνει".

Η ΠΕΡΔΙΚΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΟΜΟΡΦΙΑΣ

Γράφει ο Γεώργιος
Αθ. Κλήμος

Β' ΜΕΡΟΣ

Κι ας ξεφύγουμε τώρα από τα τραγούδια του γάμου κι ας ταξιδέψουμε σε καθημερινές περιπέτειες της αγάπης και του έρωτα των δύο φύλων με τα πολύ πλούσια συναισθήματα των στιγμών.

Μιας κοπελιάς φιλοξενούμενης σε μακρινό συγγενικό της πρόσωπο, που δε θέλει ν' ανταποκριθεί στα συναισθήματα του νεαρού ερωτευμένου, από φόβο μη ντροπιάσει το σπιτικό που τη φιλοξενεί ή για να μη μείνει μόνιμα μακριά στα ξένα.

"Μια πέρδικα ξενούμενη κι απ' άλλα βιλαετιά(1)
(σαινο-σαινοπούλα μου και παπαδοπούλα μου)
χρυσός αητός την κυνηγά κι θέλει να την πάσει.

-Τι σου 'φταιξα χρουσέ μ' αίτε κι θέλεις να με πιάσεις;

-Αν σου 'φταιξαν τα μάτια μου πες μου για να τα κλείσω

κι αν σου 'φταιξαν τα νύχια μου πες μου για να τα κόψω

κι αν σου 'φταιξε το πρόσωπο πες μου να το μαυρίσω

κι αν σου 'φταιξε η καρδούλα μου να τήνε ξεριζώσω".

Του νεαρού που αγαπά και ο καμμός του έρωτά του δε βρίσκει την ποθητή ανταπόκριση από την κοπελιά του.

"Τρικαλινή μου πέρδικα και λαρσινή τρυγόνα
θα σήσω βρόχια στα βουνά, χρυσόβεργες στους κάμπους

για να σε πιάσω ζωντανή, πουλί μου πλουμισμένο".

ή την ωραία ποιητική εικόνα:

"Φέτος το καλοκαιράκι κυνηγούσα 'να πουλάκι.

Κυνηγούσα κι αν θαρρούσα, να το πιάσω δε μπορούσα.

Κι έστησα τα ξόβεργά μου κι ήρθε το πουλί κοντά μου.

Και το κάθισα στο γόνα και το φίλησα στο στόμα".

Από το όλο σκηνικό δε λείπουν και οι παντρεμένες. Ο ποιητής όμως τις θέλει Πηγελόπες. Τις θέλει παράδειγμα αφοσίωσης και συζυγικής πίστης, όπως συμβαίνει στο όμορφο πουλί μας, την πέρδικα, που ποτέ δεν εγκαταλείπει το ταίρι του:

"Μαρή καμπίσια πέρδικα και λαρσινή τρυγόνα,
σ' ούλο τον κόσμο ήμερη,(2) σε μένα στέκεις άγρια,

ρίξε την αγριοσύνη σου κι έλα κάτσε κοντά μου.
-Δεν έρχομαι 'γω, ξένε μου, σιμά στην αφεντιά σου,

ταχιά πας και παινεύεσαι σ' όλα τα παλικάρια,
πως τάχα με εφύλησες στα μάτια και στα φρύδια,
άντρα έχω στη ξενιτιά, αδέρφια δύο κλέφτες".

Κι ενώ ο λαός μας στέκει στα τραγούδια του με σεβασμό και τιμή στη γυναίκα, ωστόσο καταγράψαμε και ... μια εκτροπή στην ορεινή και συντηρητική κοινωνία της Αργιθέας:

-Ξύπνα περδικούματα μου, κι ήρθα στο μαχαλά σου.

Χρυσά πλεξούδια σου 'φερα να πλέξεις τα μαλλιά σου.

-Κι αν τα 'φερες, ας τα 'φερες, ας έκανες και κόπο.

-Μπροστά σου πέφτω, κόρη μου, να μη το μενετήσεις,

το παραθύρι τ' ακρινό βράδυ να μην το κλείσεις.

-Και γω για το χατίρι σου ούλα ανοιχτά τ' αφήνω,
όποτε θέλεις κι αγαπάς κι απ' όποιο θέλεις έμπα".

Στην κάθε υπερβολικά φιλάρεσκη ο λαός μας

μέσα από το τραγούδι του, συμβουλεύει:

"Σου το 'πα περδικούλα μου και περιστερούλα μου
μη παραστολίζεσαι, μη σείεσαι και λυγίζεσαι.
Θα 'ρθούν οι κλέφτες να σε κλέψουν,
πλανευτές να σε πλανέψουν".

Νά και μια σκηνή βαθιά ερωτική του επί δώδεκα χρόνια ξενιτεμένου άντρα στην ξενιτιά.

Ο νυχτοπερπατητής

-"Ξύπνα, χρυσή μου πέρδικα, κοκώνα(3) ζηλεμένη.

Ξύπνη' απ' τον ύπνο τον βαθύ και μη γλυκοκομάσαι,
γιατ' ήγγειν ο αυγερινός και πάει η πούλια γιόμα,
και πάνε οι τσούπρες για νερό, κι οι λυγερές να πλύνουν.

Ξυπνάει η μορφοπέρδικα και μένει ντριπασμένη,
βρίσκει ανοιχτό τον κόρφο της, τα χείλια δαγκωμένα.

-Για πες μας κόρη, τι έπαθες, τι κλαις, τι μπιρμπιρίζεις,(4)

μην ίσκιος σε αξάφνιασε, μήνα θεριό σε επάτ'σε.

-Μήτ' ίσκιος με επειράξε, μήτε θεριό κανένα,

ήρθε κι έπεσε δίπλα μου, χωρίς να καταλάβω,
ο νιος που χρόνια δώδεκα έλειπεν εις τα ξένα".

(Ιατριδης)

Και ας δούμε τι απαντά η όμορφη γυναίκα στις ποιητικές φιλοφρονήσεις θαυμασμού του άντρα της:

-"Παιδί μ', τι μάνα σ' έκαμε, κι είσαι άσπρη, σαν το γάλα;
-Η μάνα μ' ήταν πέρδικα, κι ο αφέντης μου σαίνι,
κι εγώ μουν περδικόπουλο, περδικόπουλ' απ' τα πλάγια".

ή για τα όμορφα της μάτια:

-"Σαν τι ζωγράφος τα γραφε κι είναι ζωγραφισμένα;

-Ήταν η μάνα μ' πέρδικα, πατέρας μου πετρίτης (5)

κι εγώ περδικόπουλο, το καταπλουμισμένο".

Κλείνοντας την ωραία αναφορά μας στην πέρδικα θα αναφερθούμε σε δυο περιπτώσεις ερωτευμένων, που ο έρωτάς τους έχει εξελιχθεί σε υπερβολικό θαυμασμό προς την γυναίκα π' αγαπούν: ενός νεαρού που καταφεύγει στην Παναγία, εκκλησιά της ενορίας τής αγαπητικάς του:

"Αν θέλεις Παναγία μου ν' ανάφτω τα κεριά σου,
να μου φυλάς την πέρδικα, που χω στη γειτονιά σου". (Σαμαρίνα)

Και η άλλη του ερωτευμένου που ο έρωτάς του τον έχει θαμπώσει:

"Δικός μου είναι κι ο αργαλειός δικό μου και το χτένι,

δική μου είναι κι η πέρδικα, που κάθεται κι υφαίνει".

.....

1. βιλατί: μεγάλη περιφέρεια της οθωμανικής αυτοκρατορίας και κατά συνέπεια από πολύ μακρινά μέρη.

2. ήμερη: όχι με την έννοια της πρόθυμης, αλλά του γλυκού συνομιλητή.

3. κοκώνα: κυρία

4. τι μπιρμπιρίζεις: τι μουρμουρίζεις, τι σιγοψιθυρίζεις.

5. πετρίτης: ειδος γερακιού.

(Η παραπάνω εργασία, μαζί με τη βιβλιογραφία της είναι δημοσιευμένη στην ωραία συλλογή των Πρακτικών του 5ου Πανελ. Συνεδρίου: Δημοτικό Τραγούδι και Ιστορία, Κέντρο Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας "Ο Απόλλων" Καρδίτσας, και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας-Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Καρδίτσα 2015, σ. 528-533).

Μικρές ιστορίες Φιλοξενούμενοι χωρίς κοινωνική αγωγή

Γράφει ο Θωμάς Κίσσας

Ο Φώτης τελείωσε τη δασική σχολή Αγιάς και διορίστηκε στο Δασαρχείο Μουζακίου με δικαιοδοσία ολόκληρη την Αργιθέα. Εκεί υπρέπει 35 χρόνια. Γνώστες κόσμο και κοινά. Όταν πήρε σύνταξη και εφάπαξ αγόρασε ένα σπίτι στην Καρδίτσα, έκτισε και ένα δωμάτιο για ξενώνα. Έπιασε δουλειά στο δασικό φυτώριο Καρδίτσας για να συμπληρώσει το εισόδημα και βοηθάει και τα παιδιά. Αυτό μαθεύτηκε στα χωριά της Αργιθέας και μια μέρα τον πήρε τηλέφωνο ένας από κάποιο χωριό και του είπε:

-Αν μπορείς να μας φιλοξενήσεις 1-2 μέρες γιατί τα παιδιά θέλουν να δουύτε τα αξιοθέατα της πόλης.

-Ελάτε" τους είπε.

Την άλλη μέρα ήρθαν, έφαγαν το μεσημέρι και οι γονείς πήραν τα παιδιά να γυρίσουν την πόλη, να θαυμάσουν ότι καλό έχει. Το βραδάκι γύρισαν στο σπίτι, έφαγαν και η νοικοκυρά πήγε στον κοιτώνα να τακτοποιήσει τα κρεβάτια να κοιμήθουν το βράδυ. Μαζί της πήγε και η μάνα των παιδιών και όταν είδε να στρώνονται απλά σεντόνια είπε:

-Εμείς στο χωριό στρώναμε εμπριμέ σεντόνια και τα σκεπάζαμε με πικέ κουβέρτες. Εσύ δεν έχεις;

-Πάρε τα παιδιά σου και τον άνδρα σου και πήγαινε στο ξενοδοχείο. Εκεί έχει κουβέρτες πικέ και εμπριμέ σεντόνια.

Δεν πέρασαν πολλές μέρες και τηλεφώνησε άλλος πατέρας, έφαγαν πρωινό και βγήκαν στην αυλή. Ο Φώτης, αφού έδωσε οδηγίες στη γυναίκα του, ετοιμάστηκε να πηγα

**'Έθιμα της Αργιθέας γύρω από τη γέννηση του παιδιού
Από το βιβλίο
"Λαογραφικά Αργιθέας Θεσσαλικών Αγράφων"**

Γράφει η λαογράφος
Σούλα Τόσκα-Κάμπα

40

Εκτός από τα σκούρα φορέματα που φορούσε τις σαράντα αυτές μέρες η λεχώνα, συνηθίζοταν να φορά και ένα σκούρο πρόχειρα φτιαγμένο σκουφί ή μαντίλι στο κεφάλι του μωρού. Όταν δυο λεχώνες συναντιόντουσαν στο δρόμο έπρεπε ν' αλλάξουν κάποιο αντικείμενο, όπως παραμάνες, ποδιές, τσεμπέρια, ζώνες, μαντίλια κ.ά.. Στο διάστημα των σαράντα αυτών ημερών άνδρας δεν έπιτρεπόταν να επισκεφτεί τη λεχώνα και ούτε η ίδια έπρεπε ν' ακούσει μουσικό όργανο. Υπήρχαν περιπτώσεις που και ο άνδρας της ακόμα δεν έπρεπε να τη δει, τουλάχιστο για μια εβδομάδα. Επίσης το ίδιο διάστημα δεν έπρεπε να τη δει κανείς από τους ανθρώπους της γειτονιάς της, ενώ το χρονικό διάστημα που μια γυναίκα βύζαινε το μωρό της κυμαίνονταν από δυο ως τρία χρόνια. Υπήρχαν περιπτώσεις που γυναίκες βύζαιναν τα μικρά τους ως και εφτά χρόνια!

Το σπίτι που είχε λεχώνα δεν έπρεπε να δανείσει ούτε αλάτι ούτε προζύμι ως τις σαράντα μέρες και τούτο γιατί μπορούσε να φύγει η ευτυχία του παιδιού και να πάει στα παιδιά του σπιτιού που θα δάνειζαν το αλάτι ή το προζύμι. Όταν μάλιστα νύχτωνε, δεν δάνειζαν τίποτε από το σπίτι της λεχώνας για τον ίδιο λόγο, ούτε βγάζανε από το σπίτι αναμμένα κάρβουνα ή δαυλή.

Όταν το νεογέννητο ήταν κορίτσι και στην επιθυμία τους το επόμενο παιδί να είναι αγόρι, εκτός από την ευχή που έλεγαν οι επισκέπτες: "Άντε και τ' άλλο να 'ναι αγόρι', ή λεχώνα κρατούσε μια από τις σαράντα μέρες, δηλαδή πήγαινε να πάρει ευχή μια μέρα νωρίτερα, ώστε η μέρα που έμενε ν' ανήκει στο κορίτσι, με την ελπίδα πως έτσι εξασφαλίζε την επιθυμία που είχε της απόκτησης αγοριού. Επίσης, στο διάστημα των σαράντα ημερών δεν την αποκαλούσαν με τόνομά της ούτε τη χαιρετούσαν με το χέρι. Αυτό, πιθανόν να προέρχεται από την εντύπωση πως, για να καθαριστεί από την επίδραση των κακών πνευμάτων, έπρεπε να περάσει το χρονικό αυτό διάστημα.

Ορισμένες φορές που η γέννα ήταν δύσκολη, μπορούσε να κρατήσει και δυο και περισσότερες μέρες, και μάλιστα υπό συνθήκες ιδιαίτερα δύσκολες. Έτσι, παλιότερα, αλλά και στα νεότερα ακόμη χρόνια, υπήρχαν περιπτώσεις που έγκυες γυναίκες έχασαν τη ζωή τους στο ξεγέννημα. Έτσι, η μάνα πλήρωνε με τη ζωή της τη χαρά που έδινε στους άλλους φέρνοντας έναν καινούργιο άνθρωπο στον κόσμο.

Μερικές φορές η εγκυμοσύνη παρουσίαζε ιδιαίτερες και επικίνδυνες εξελίξεις και για να αποτραπούν δυσάρεστες επιπτώσεις, ο παπάς διάβαζε ειδική ευχή στην εκκλησία του χωριού με τη παρουσία των άμεσων συγγενών της γυναίκας που δεινοπαθούσε. Δεν έλειπαν όμως και οι περιπτώσεις που ο παπάς πήγαινε στο σπίτι και διάβαζε εκεί το ευχέλαιο, ευλογούσε τη λεχώνα και τη ράντιζε με αγιασμό. Φεύγοντας έλεγε τα ίδια και στους συγγενείς: "Μην έχετε έγνωσα. Ο Θεός θα βοηθήσει και θα πάνε όλα καλά". Αυτή η μεσολάβηση της Εκκλησίας, πολλά, πίστευαν οι χωρικοί, θα μπορούσε να προσφέρει.

Αν το παιδί δεν ερχόταν κανονικά, έβαζαν τη λεχώνα μέσα σε μια κουβέρτα, κυρίως κόκκινη, και τη μετακινούσαν, την κυλούσαν - όπως έλεγαν- για να διευκολύνουν έτσι τον τοκετό. Χαρακτηριστικό είναι πως σ' αυτή τα διαδικασία για το ξεγέννημα του μωρού, δεν παραβρίσκονταν γυναίκες, οι οποίες μπορούσαν να δημιουργήσουν προβλήματα, ήταν δηλαδή οι ματιάστρες του χωριού. Όσες μάλιστα χωριανές δεν επιθυμούσαν ν' αποχτήσουν και άλλα παιδιά, απόφευγαν τις σαράντα μέρες να επισκέπτονται τη λεχώνα, γιατί πίστευαν πως η επίσκεψη αυτή δημιουργούσε τις προϋποθέσεις, ώστε γρήγορα και οι ίδιες να μείνουν έγκυες.-

Εκκλησία

του Πέτρου Σερ.Παπαζαρκάδα
Στρατηγού ε.α. - λογοτέχνη - ποιητή
μέλους της Ένωσης Ελλήνων
Λογοτεχνών

Η λέξη "Εκκλησία" χρησιμοποιείται συνέχεια από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι και σήμερα. Είναι μια άκρως ενδιαφέρουσα και πλούσια σε περιεχόμενο ελληνική λέξη, η οποία εκφράζει τη διαχρονική σχέση ενός ποικίλου και σημαντικού πολιτισμού, πνευματικού πολιτισμού και πνευματικού έργου. Σιγά σιγά και με το πέρασμα των χρόνων άλλαξε προοδευτικά η έννοια και το περιεχόμενο της λέξης, χωρίς ωστόσο να έχει αλλοιωθεί και το περιεχόμενό της.

Κατά την αρχαιότητα σήμαινε την, σε ορισμένο τόπο, συγκέντρωση των πολιτών που είχαν δικαίωμα λόγου και ψήφου, με σκοπό την ενημέρωση, την ανταλλαγή απόψεων και τη λήψη αποφάσεων επί θεμάτων "κοινών", δηλαδή θεμάτων που αφορούσαν στο χωριό, στην πόλη, στη μικρή κλειστή κοινωνία, στην πόλη-κράτος, στη φυλή γενικά. Στα μετέπειτα χρόνια που η δομή της πολιτείας άλλαξε, η λέξη κερδήθηκε οριστικά από τη θρησκεία, τον χριστιανισμό.

Ος τόπος πλέον δεν εννοούμε την Εκκλησία (Ναός) και μόνο. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα εκκλησιαστικά διδύματα και, ίσως, και σε κάποια μεγαλύτερη διάσταση, και μια ολόκληρη κοινωνία ανθρώπων ή και Πολιτεία ακόμη. Ο προσδιορισμός είναι δύσκολο να γίνει, αλλά και να καταταχθεί σαφέστατα και με περιορισμένη αναφορά στο θέμα. Τονίζεται ωστόσο, ότι ο σωστός προσδιορισμός εξαρτάται από τη δομή του πολιτεύματος κάθε χώρας. Άλλού μπορεί να σημαίνει ολόκληρο κράτος και αλλού μικρές ή μεγάλες κοινωνίες ανθρώπων που αυτοχαρακτηρίζονται από τα ιδιαίτερα "πιστεύω" τους.

Στη χώρα μας, την Ελλάδα, που έχουμε επίσημη θρησκεία, η Εκκλησία ταυτίζεται με ολόκληρη τη χώρα. Σε άλλες χώρες, που αποτελούν συνονθύλευμα λαών και ανθρώπων, διαφορετικών κατευθύνσεων και προελεύσεων και με ποικίλα και διαφορετικά "πιστεύω", Εκκλησία σημαίνει μια τοπική κοινωνία- έναν κύκλο ανθρώπων με το ιδιαίτερο τους "πιστεύω". Έτσι, έχουμε εκεί την Ορθόδοξη Εκκλησία, την Καθολική, την Αγγλικανική, την Προτεσταντική κ.ά.. Άλλα, και στη χώρα μας υπάρχουν οι διακρίσεις αυτές και είναι κατανοητές και σεβαστές από Ορθοδόξους και μη.

Όποια χαρακτηριστικά και να προσδώσουμε στη λέξη, η πραγματική της διάσταση παραμένει η ίδια και είναι μία. Η Εκκλησία χρησιμοποίησε πολλούς τρόπους για να επιτύχει τη σύσφιγξη των σχέσεων στα μέλη της. Αποτέλεσε το κέντρο εκδηλώσεων εκπολιτιστικού και πολιτισμού χαρακτήρα, κέντρο αλληλογνωμονίας, το κέντρο για βοήθεια πνευματική, αλλά και υλική.-

Του Παραμενίωνα
Μπάλου, Φιλαράγον

Ο γανωτής

Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε που έπαψε η φωνή του γανωτή να γεμίζει τις γειτονιές με τις ευρηματικές στάκες και τις δελεαστικές του προτάσεις, που απευθύνονταν στις νοικοκυρές του χωριού μας. Τώρα ακούς πού και πού τη φωνή του περαστικού "Ρωμά" με το "DTATSUN", και με το μικρόφωνό του να διαλαλεί τραπέζια και πλαστικές καρέκλες ή λουσιόδια, κυρίως "γαρδένιες", όπως τις αποκαλεί ο εν λόγω παλητής, και το επαναλαμβάνει με σκωπικό τρόπο ο εγγονός μου, ο Παύλος.

Ο δικός μας γανωτής, ο Μήτσος, ήταν παρών στα δρώμενα του χωριού μετά τον Εμφύλιο και τον επαναπατρισμό στις εστίες μας. Δεν ξέρω, γιατί διάλεξε αυτή τη δουλειά. Πάντως, οι εισιτράξεις που έκανε, δεν ήταν και οι καλύτερες. Όμως, ήταν μια αξιοπρεπής εργασία, που τα χρόνια εκείνα κάλυπτε, έτσι φαίνεται, ένα μέρος των καθημερινών εξόδων του. Τότε, βέβαια, σε όλους μας δεν περίσσευαν χρήματα, και όλοι "τα βγάζαμε πέρα" με δυσκολία. Φαίνεται ότι ο γανωτής δεν είχε και κτηματική περιουσία, για να έχει και από εκεί ένα μικρό εισόδημα.

Η δουλειά του γανωτή δεν απαιτούσε και πολλή ειδίκευση. Ο τρόπος εργασίας ήταν απλός και καθορισμένος. Πήγαινε όπου τον καλούσαν οι νοικοκυρές και όπου υπήρχαν αρκετά χαλκώματα για γάνωμα. Σε μια γωνιά της αυλής έστηνε ένα πρόχειρο εργαστήριο. Εκεί οι νοικοκυρές έφερναν τα παντός είδους ξεγανωμένα χαλκώματα, για να τα πάρουν αργότερα, σχεδόν απαστράπτοντα, και να τα βάλουν στο χώρο της κουζίνας.

Αλλά και οι επισκέψεις του γανωτή σε απομακρυσμένες περιοχές ήταν συχνές. Έπαιρνε μαζί του τα απαραίτητα εργαλεία και τα τοποθετούσε στο λεωφόρο ζευγτήλι, το λεγόμενο "μαχαλοσάκι" και, αργά και ράθυμα, έπαιρνε το δρόμο για το μακρινό μαχαλά. Στο "μαχαλοσάκι" είχε τα "συμπράγκαλα", απαραίτητα για τις δουλειές του, και όταν βρισκόταν έξω από το φτωχό του εργαστήριο. Όταν έφτανε στο προορισμό του, διαλαλούσε με τη δυνατή φωνή του την άφιξή του και τον καθορισμένο τόπο της προσωρινής του διαμονής. Τακτοποιούσε τα "ύπουργά" του και περίμενε τις νοικοκυρές να του φέρουν τα χαλκώματά τους.

ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ Του Άγγελου Ζαχαρόπουλου

(Συνέχεια από το προηγούμενο φύλλο)

Τις επικρίσεις αυτές συνοψίζει ο Σόλων Γρηγοριάδης που υπηρετούσε στο Γενικό Στρατηγείο του ΕΛΑΣ, στο βιβλίο του "Ιστορία της Εθνικής Αντίστασης" ως εξής:

"Το γεγονός που δέσποιζε ήταν πως ο ΕΛΑΣ δέχθηκε την ένταξή του στο Γενικό Στρατηγείο που οργάνωσαν οι Άγγελοι και όχι στο Βαλκανικό Στρατηγείο που πρόσφεραν οι Γιουγκοσλάβοι. Προτίμησε να στραφεί προς Νότο και όχι προς Βορρά. Θα συνεργάζονταν στρατιωτικά με μια καπιταλιστική δύναμη (την Αγγλία) και όχι με τους κομμουνιστικούς στρατηγούς της Γιουγκοσλαβίας, της Αλβανίας και της Βουλγαρίας. Έτσι έδειχναν τα πράγματα από πρώτη όψη.

"Αυτό το γεγονός είχε γεννήσει τα επικριτικά πυρά πολλών στην Ελλάδα. Και η κριτική - που ασκείται ακόμη και σήμερα- προέρχεται βέβαια από τα αριστερά. Από κομμουνιστές κατηγορείται η ηγεσία του ΚΚΕ στην περίοδο της Κατοχής ότι, συμπαρασύροντας όλο το ΕΑΜ, υπήγαγε τακτικά τον ΕΛΑΣ στο Κοινό Γενικό Στρατηγείο, πράγμα που επέτρεπε στους Άγγελους να τον ελέγχουν. Κι αυτό υπήρξε η αφετηρία όλων των κατοπινών διαδοχικών υποχωρήσεων - Λίβανος, Καζέρτα, Βάρκιζα-, που κατέληξαν να παραδοθεί το λαϊκό κίνημα δεμένο στους Άγγελους, οι οποίοι με τη σειρά τους το συνέτριψαν. Έτσι η μεγάλη λαϊκή επανάσταση της Κατοχής πήγε χαμένη και κυριάρχησε η αστική αντεπανάσταση, κάτω από τα φτερά του Ιμπεριαλισμού.

"Αυτοί που επικρίνουν έτσι την αποδοχή του Κοινού Γενικού Στρατηγείου και την απόρριψη του Βαλκανικού Στρατηγείου είναι πολλοί. Και άτομα και παρατάξεις και συνέδρια και επίσημες αποφάσεις, πάντα βέβαια από τους κόλπους της Αριστεράς. Και έχουν γραφεί πλήθος κειμένων, με το πρίσμα πάντα του λενινισμού".

Επί των επικρίσεων αυτών παίρνει θέση η Μαρία Καραγιώργη στο Βιβλίο της Από μια σπίθα ξεκίνησε (σ. 223). Αξίζει να παραθέσουμε ένα σχετικό απόσπασμα:

"Όμως, και σήμερα ακόμα υπάρχουν αυτοί που θρηνούν γιατί δεν έγινε το Βαλκανικό Στρατηγείο, και καταδικάζουν εκείνους τους ανθρώπους οι οποίοι, με όλη την ανεπάρκειά τους, με όλη την έλλειψη μόρφωσης και την έλλειψη ευρύτερου διεθνούς ορίζοντα πέρα από τα κομματικά, ενώ ήταν μαθημένοι να περιμένουν και για το παραμικρό τη λύση "από πάνω" - από τη Σοβιετική Ένωση- είχαν το θάρρος και τη δύναμη να πάρουν μια τέτοια απόφαση, τόσο καθοριστική για το μέλλον της χώρας μας και του λαού μας. Μα δε βλέπουν τώρα πια πόσο σωστά έκαναν; Δε βλέπουν - για τους νεότερους μιλά, τους σοβαρούς μελετητές - ότι τους παραδόσαμε μια ακέραιη χώρα, όχι μια ακρωτηριασμένη χώρα; Μήπως οι κατήγοροι αυτοί που θρηνούν για τη αιώνεια του Κοινού Βαλκανικού Στρατηγείου - ένας καθηγητής ιστορικός αποκαλεί την ηγεσία του ΚΚΕ πολύ περιφρονητικά "ο Σιάντος και οι συν αυτώ"-νομίζουν ότι με το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ο Τίτο θα μας έλεγε "ευχαριστώ για τη συνεργασία σας, γεια σας, σύντροφοι, εμείς στον τόπο σας κι εσείς στο δικό σας"; Ή μήπως νομίζουν οι θιασώτες του Κοινού Βαλκανικού Στρατηγείου ότι οι Εγγλέζοι θα κόπτονταν για την ακεραιότητα της Ελλάδας και θα πολεμούσαν γι' αυτή; Ή ότι οι Σοβιετικοί θα στεναχωρίζονταν γιατί ακρωτηριάστηκε η Ελλάδα;"

"Λοιπόν, αγαπητοί ιστορικοί μελετητές, αυτός ο αμόρφωτος (σ.σ. απλός καπνεργάτης) καραγκούνης Σιάντος : Δεν ήταν καραγκούνης ο Σιάντος. Καραγκούνδες είναι οι κάτοικοι του θεσσαλικού κάμπου. Ο Σιάντος ήταν ορεινός Αγραφιώτης}, που εσείς τόσο περιφρονείτε, και "οι συν αυτώ", σας παρέδωσαν μια Ελλάδα ακέραιη και με νέους ελληνικούς πληθυσμούς ενσωματωμένους στα εδάφη της.

Και ο Σιάντος ευτυχώς πρόλαβε και πέθανε εγκαίρως και δεν έμαθε ποτέ ότι ήταν "προδότης και πράκτορας της Ιντελίτζενς Σέρβις", επειδή δεν έφτιαξε το Κοινό Βαλκανικό Στρατηγείο, ώστε να μην ακρωτηριαστεί η Ελλάδα. Εκείνοι οι "περιφρονημένοι και αμόρφωτοι" αγωνιστές κατάφεραν οι ελληνικοί πληθυσμοί της περιοχής να παραμείνουν στην Ελλάδα και όχι στα Σκόπια, στο FYROM. Και ας θρηνούν ακόμα οι θιασώτες του Κοινού Βαλκανικού Στρατηγείου!"

Με κίνδυνο να χαρακτηριστώ τοπικής, τολμώ να σημειώσω ότι οι δύο κορυφαίοι ηγέτες - γενικοί γραμματείς του ΚΚΕ - που τόλμησαν να προβάλουν βέτο στην προσπάθεια του Τίτο να αποσπάσει τη Μακεδονία μας, ώστε να δημιουργήσει τη "Μεγάλη ανεξάρτητη Μακεδονία" ή "Μακεδονία του Αιγαίου" ήταν Θεσσαλοί Αγραφιώτες.

Ο Γιώργος Σιάντος το τόλμησε το 1943, αποκρούοντας τις πιέσεις του Τέμπο, ειδικού απεσταλμένου του Τίτο, αλλά και δικών μας κορυφαίων ηγετικών στελεχών του ΚΚΕ. Δέχθηκε, στη συνέχεια, καταιγισμό επικρίσεων, όπως γράφει ο Σόλων Γρηγοριάδης. Το περίεργο είναι ότι, πολλές δεκαετίες αργότερα, εμφανίζονται νεότευκτοι μελετητές της συμφοράς οι οποίοι επικρίνουν τον Σιάντο σχετικά με το θέμα αυτό, ενώ γνωρίζουν ποιες θα ήταν οι επιπτώσεις εάν ο Σιάντος δεν είχε προβάλει αυτό το βέτο. Λίγο τους ενδιαφέρει αν η Ελλάδα βρισκόταν ακρωτηριασμένη, αρκεί να είχε κομμουνιστικό καθεστώς. Ανυπαρξία πατριωτικού αισθήματος, κυριαρχία της διεθνιστικής αντίληψης.

Ο Χαρίλαος Φλωράκης, σαράντα πέντε χρόνια αργότερα, το 1988, πρόβαλε κι' αυτός το δικό του βέτο. Πράγματι, το 1988, γιορτάστηκαν τα εβδομήντα χρόνια από την ίδρυση του ΚΚΕ. Ήρθε και εκπρόσωπος του Γιουγκοσλαβικού KK να παραστεί στον εορτασμό, ο οποίος δεν έχασε την ευκαιρία να προβάλει τη θέση των Σκοπίων και να προσπαθήσει να πείσει τους Έλληνες κομμουνιστές να δουν το θέμα από την ίδια οπτική γωνία. Η θέση του ελληνικού KK ήταν όμως με εκείνη που είχε ήδη εκφράσει ο γραμματέας του Χαρίλαος Φλωράκης πριν από δύο μήνες: "Οι Έλληνες κομμουνιστές αρνούνται σταθερά να ακολουθήσουν τη σκοπιανή συλλογιστική και να μετάσχουν στην ανθελληνική εκτρατεία που έχει ως στόχο τη Μακεδονία μας".

Όσον αφορά τις θέσεις που ανέπτυξε παραπάνω η Μαρία Καραγιώργη (το βιβλίο εκδόθηκε το 2000), δε θα πρέπει να υποτεθεί ότι, ίσως, αναθεώρησε την ιδεολογική της τοποθέτηση. Απεναντίας, παρέμεινε πιστή κομμουνιστρια μέχρι τέλους (πέθανε το 2018 σε ηλικία 94 ετών). Αυτό φαίνεται φανερά από το θρήνο της συγγραφέως μετά τη "συντριβή του ονείρου", όταν διαλύθηκε η κρατικά Σοβιετική Ένωση. Γράφει λοιπόν στο βιβλίο της Από μια σπίθα ξεκίνησε :

"Και εκεί πάνω έρχεται η συντριβή του ονείρου. Τη βραδιά που κατεβαίνει η σημαία με το σφυροδρέπανο από το Κρεμλίνο, αφήνω στη μέση τη φράση, χώνω το κεφάλι στα χέρια μου και αρχίζει ο θρήνος".

Προσέχουμε την υγεία μας

ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ*

ΑΛΑΤΙ

Το αλάτι αποτελείται από νάτριο και χλώριο. Το αλάτι του εμπορίου, λόγω του εμπλούτισμού του, είναι η κυριότερη πηγή πρόσληψης ιωδίου. Το νάτριο, εκτός από το επιτραπέζιο αλάτι, βρίσκεται και σε άλλα τρόφιμα. Κάποια ποσότητα νατρίου βρίσκεται εκ φύσεως στα τρόφιμα, αλλά η μεγαλύτερη ποσότητα προστίθεται σε αυτά για μεγαλύτερη γεύση και συντήρηση. Ο οργανισμός μας χρειάζεται μόνο μια μικρή ποσότητα νατρίου για να είναι υγιής. Η κατανάλωση μεγάλης ποσότητας νατρίου αυξάνει τον κίνδυνο της υπέρτασης και άλλων νοσημάτων.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

1) Περιορίστε το αλάτι που καταναλώνετε καθημερινά να μην υπερβαίνει το 1/3 από το κουταλάκι του γλυκού.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Άτομα άνω των 70 ετών, με διαγνωσμένη υπέρταση, νεφρική νόσο και άλλα χρόνια νοσήματα, πιθανόν να χρειάζεται να καταναλώνουν λιγότερο αλάτι και θα πρέπει να συμβουλεύονται το γιατρό τους.

2) Για την ενίσχυση των γεύσης των φαγητών, αντί για αλάτι, μπορείτε να χρησιμοποιείτε μυρωδικά ή μπαχαρικά, όπως άνηθο, ρίγανη, δενδρολίβανο, βασιλικό, δυόσμο, δάφνη, θυμάρι, αποξηραμένο σέλινο, πιπέρι, μοσχοκάρυδο, κύμινο κ.ά. Επιπλέον χρησιμοποιήστε λεμόνι, ξίδι, σκόρδο, κρεμμύδια κ.ά.

3) Όταν χρησιμοποιείτε αλάτι, φροντίστε να είναι ιωδιούχο.

4) Προτιμάτε σπιτικά φαγητά, όπου μπορείτε να ελέγξετε την ποσότητα αλατιού ή καθόλου αλάτι.

5) Μη βάζετε αλάτι κατά το μαγείρεμα και απομακρύνετε την αλατιέρα από το τραπέζι.

6) Τρόφιμα της ίδια κατηγορίας, π.χ. τυριά, αρτοσκευάσματα, διαφέρουν μεταξύ τους ως προς την περιεκτικότητά τους σε νάτριο. Συμβουλεύετε τις ετικέτες στη συσκευασία των τροφίμων και επιλέξτε αυτά με τη χαμηλότερη περιεκτικότητα.

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

Το χρονογράφημά μας

Παιδί, το περβόλι μου...

Η ποίηση του Παλαμά, πώς να το πούμε, όχι μόνο σε γοητεύει αλλά και σε ψηλώνει· είναι σαν μια έκρηξη στο μυαλό και στην καρδιά, ένα ταρακούνημα, ένα απότομο ξύπνημα... Περισσότερο απ' όλα τα ποιήματά του, τέτοια συναισθήματα προκαλεί το άτιτλο ποίημά του, που ονοματίζεται με το ημίστιχο: "Παιδί, το περιβόλι μου...".

"Παιδί, το περιβόλι μου που θα κληρονομήσεις,
όπως το βρεις κι' όπως το δεις να μη το παρατήσεις."

Σκάψε το ακόμα πιο βαθιά και φράξε το πιο στέρεα,
και πλούτισε τη χλώρη του και πλάτην τη γη του,
κι ακλάδευτο όπου μπλέκεται να το βεργολογήσεις,
και να του φέρεις το νερό το αγνό της βρυσομάνας..."

Οι επόμενοι στίχοι του ποιήματος μιλούν για τη θυσία. Με λίγα λόγια, ο ποιητής παραγγέλνει στο παιδί του - μεταφορικά, στους απογόνους-, να μη διστάσει να το καταστρέψει το περιβόλι και με τα υλικά του να χτίσει κάστρο και να τα μπουρωθεί μέσα για να υπερασπιστεί την πατρίδα, όταν το καλέσει η ώρα. Εμείς όμως, στο σημερινό χρονογράφημα θα αρκεστούμε στο πρώτο μέρος, στα μικρά, τα καθημερινά...

Πώς του ήρθε του Παλαμά να καταπιαστεί με τα περιβόλια; Ούτε αγρότης ήταν ούτε περιβόλι είχε. Ο Παλαμάς ήταν γραμματέας στο Πανεπιστήμιο, και μάλιστα ο πρύτανης τον απείλησε ότι θα τον απολύσει, αν συνεχίσει να γράφει ποιήματα! εκείνος όμως, απότομος συνέχισε να γράφει.

Ο Παλαμάς έγραφε για τα μικρά, τα απλά και στόχευε αλληγορικά στα μεγάλα. Το ποίημα είναι συμβολικό. Γράφει για το περιβόλι και στοχεύει στην πατρίδα. Οι πρώτες λέξεις δείχνουν ότι ο ποιητής δεν συμβουλεύει αλλά αφήνει εντολή, παραγγελία, "ευχή και κατάρα". Αυτό φαίνεται από την πρώτη λέξη: δεν λέει "αγαπητό μου παιδί", "γιε μου", αλλά απευθύνεται με μια κοφτή λέξη: "Παιδί!", σαν να εντέλλεται, να διατάσσει...

Ο θάνατος του Καραϊσκάκη σε ξυλογραφία του Σπύρου Βασιλείου

"Τότε σε ολίγον μαθαίνω ότι βαρέθη ο Καραϊσκάκης. Πάγω εκεί· μαζευόμαστε, τηράμεν· είτανε βαρεμένος εις τ' ασκέλι παραπάνω, εις τα φτενά. Μαζωχτήκαμεν όλοι εκεί· μας είπε με χωρατά: "Εγώ πεθαίνω, όμως εσείς να είστε μονιασμένοι, να βαστήξετε την πατρίδα". Τον πήγαν στο καράβι. Τη νύχτα τέλειωσε και τον πήγαν εις την Κούλουρη και τον τάφιασαν".

Στρατηγός Μακρυγιάννης

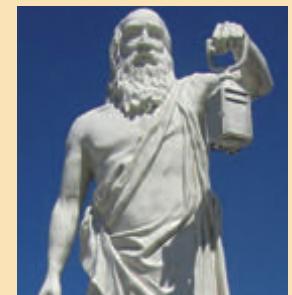
Γιατί όμως αρχίζει με το περιβόλι; Θα μπορούσε να βρει άλλο αντικείμενο. Απλά, γιατί το περιβόλι (πατρίδα είπαμε πιο πάνω), ο γερο-πατέρας (διάβαζε πρόγονοι) έδωσε την ψυχή του για να το αναστήσει. Ξεχέρσωσε, έκοψε τα αγριόδενδρα, καθάρισε τους βατιώνες, έφραξε, έσκαψε, φύτεψε, βοτάνισε, μπόλιασε και για όλα αυτά έχυσε ποταμούς ιδρώτα. Ξέρει όμως πως, αν το περιβόλι εγκαταλειφθεί, όλοι οι κόποι του θα πάνε στράφι, γιατί η άγρια φύση καραδοκεί και θα το ξαναφέρει στα μέτρα της. Αυτός είναι ο λόγος της εντολής:

"Παιδί, το περιβόλι μου που θα κληρονομήσεις,
όπως το βρεις κι' όπως το δεις να μη το παρατήσεις"

Θα μπορούσε να γράψει και για το πατρικό σπίτι στο χωριό, που εγκαταλείφθηκε ασυντήρητο από τους απογόνους και μεταβλήθηκε σε σωρούς ερειπίων. Για να χτιστεί κάποτε εκείνο το σπίτι, ο φτωχός πατέρας "έκοψε" με τη γυναίκα του τα πλιθιά, μετέφερε στην πλάτη την ξυλεία από το δάσος, και, με μύριους κόπους και στερήσεις κατάφερε να το στήσει για να στεγάσει τη οικογένειά του. Και τώρα τα παιδιά, αφού η τύχη τα ευνόησε και άλλαξαν ζωή, το εγκατάλειψαν στην τύχη του με ελαφριά τη συνείδηση. Αμ, εκείνα τα χωραφάκια, που αίμα έφτυσε να τα καθαρίσει από το πυκνό δάσος, τώρα αποφεύγει να τα επισκεφτεί· εγκαταλειμένα όπως είναι, ξανάγιναν δάσος και του σπαράζον την καρδιά.

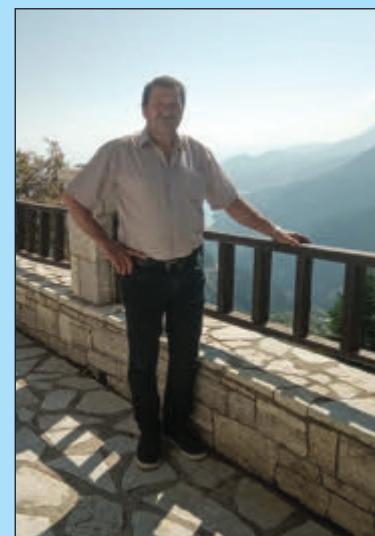
Τυχερός ο γέρος, αν ο θάνατος τον πρόλαβε πριν ιδεί τα ερείπια. Στην αντίθετη περίπτωση βιώνει σιωπηλά, την πίκρα του· είναι σαν να πεθαίνει δυο φορές!

Διογένης

«Ανθρωπον ζητώ!»

Η παράδοση συνεχίζεται

Η Ραχούλα έχει μακρά παράδοση στην ξυλογλυπτική. Όλοι σχεδόν οι κτηνοτρόφοι του χωριού είχαν επίδοση στην ξυλοτεχνία και από τα είδη που κατασκεύαζαν - κυρίως είδη οικιακής χρήσης- ενίσχυαν το πενιχρό εισόδημα της οικογένειας. Οι τεχνίτες δεν δυσκολεύονταν στην εκλογή του κατάλληλου ξύλου, αφού στα δάση της Ραχούλας υπήρχε- και υπάρχει- κάθε είδους ξύλου. Ορισμένους από εκείνους παρουσίασαν τα "Ζωγλοπίτικα Χρονικά" σε προηγούμενα φύλλα τους. Η ωραία αυτή παράδοση, που διακόπηκε επί ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, συνεχίζεται με τον νέο αξιόλογο ξυλογλύππη Βασίλη Γκορτά (εικόνες).

